

„Ti azért így imádkozzatok!”

Igehirdetések az úri imádságról

„Ti azért így imádkozzatok!”

Igehirdetések az úri imádságról

A Debreceni Református Hittudományi Egyetem
igehirdetés-sorozata
a debrecen-józsai református gyülekezetben
Szervező: Gacsályi Zsolt lelkipásztor

Szerkesztő: Dr. Kustár Zoltán

Debrecen
2016

„Ti azért így imádkozzatok!” Igehirdetések az úri imádságról

A Debreceni Református Hittudományi Egyetem

igehirdetés-sorozata a debrecen-józsai református gyülekezetben

Szervező: *Gacsályi Zsolt lelkipásztor*

Technikai szerkesztő: *Szilágyiné Asztalos Éva*

Szerkesztette: *Dr. Kustár Zoltán*

© Debreceni Református Hittudományi Egyetem

ISBN: 978-963-8429-88-9

Kiadja: Debreceni Református Hittudományi Egyetem

Felelős kiadó: *Dr. Bölcskei Gusztáv rektor*

Debrecen, 2016

Nyomdai munkálatok: Kapitális Nyomdaipari Kft.

Felelős vezető: *Kapusi József*

Tartalom

„Ti azért így imádkozzatok!” Előszó <i>Gacsályi Zsolt</i>	7
„Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy...” (Mt 6,9) <i>Dr. Fazakas Sándor</i>	13
„Szenteltessék meg a te neved!” (Mt 6,9) <i>Dr. Böleskei Gusztáv</i>	27
„Jöjjön el a te országod!” (Mt 6,10) <i>Horsai Ede</i>	39
„Legyen meg a te akaratod, amint a mennyben, úgy a földön is!” (Mt 6,10) <i>Dr. Németh Áron</i>	49
„Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma, és bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek!” (Mt 6,11–12) <i>Dr. Kustár Zoltán</i>	61
„És ne vígy minket kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól!” (Mt 6,13) <i>Czeglédi Péter Pál</i>	75
„Mert tied az ország, a hatalom és a dicsőség mindörökké. Ámen. (Mt 6,13) <i>Dr. Hodossy-Takács Előd</i>	85

„Ti azért így imádkozzatok!” *Előszó*

Az Úrtól tanult imádságnak, a Miatyánknak hosszú, kétezer éves története van az egyház életében. Az óegyházban hozzá tartozott a keresztelés előtti katechézishez: a felkészülés időszaka alatt magyarázták el jelentését, és szövegét a húsvét hajnali megkeresztelés után adták át a megkeresztelkedetteknek, az Apostoli hitvallással és az evangéliummal együtt. Csak ezután imádkozhatták, így hitismerettel és hittel szólították meg Istent, mint Atyát.

Fontos helyet foglalt el a liturgiában is: itt az úrvacsorához kapcsolódva imádkozták, nagy tisztelettel. Arany-szájú Szent János így vezeti be a liturgiájában: „Tégy minket méltókká, Urunk, hogy mi Tégedet, mennyei szent Istent, boldogan és teljes szívvel atyánknak nevezhessünk és mondhassuk: »Mi Atyánk...«” Tertullianus az úri imádságot „az egész evangélium foglalatának” nevezte.

A reformátorok hitükről való nézeteik, hitismeretük magyarázatát az Apostoli hitvallás és a Tízparancsolat mellett a Miatyánk magyarázatában fejtették ki. De nemcsak magyarázatok születtek, hanem parafrázisok, énekverses, prózai imádságok és elmélkedések is. Ezt azért fontos együttlátnunk, mert nemcsak hitismeretet adtak az imádságra nézve, hanem mintát,

útmutatást és segítséget mind a közösségi, mind az egyéni imádkozáshoz.

A Debrecen városához is szorosan kötődő reformátor, Huszár Gál Komjátiban 1574-ben kiadott énekeskönyvében található parafrázisa álljon itt példaként:

„Az ÚR JÉZUS KRISZTUS-tól szereztetett imádságból rövid magyarázatképpen való könyörgés:

Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben, tekints irgalmasan mi reánk, Te nyavalyás fiaidra, kik e földön vagyunk. És ajándékozz meg bennünket a te malasztoddal [kegyelmeddel], hogy a te szent neved minálunk és mind ez egész világon, a Te Igédnek igazán és tisztán való hirdetése által szenteltessék. És a gonosz élet minden hamis tudományokkal egyetemben megszűnjék. Mert azokkal káromoltatik és bosszúsággal illetetik a Te neved.

Tedd azt, hogy jöjjön el a te országod, és öregbüljön, hogy minden bűnösök, és akik megvakulván a Sátánnak országában élnek, mindnyájan a Krisztus Jézusban való igaz hitnek ismeretére jussanak, hogy azzal a Te szent gyülekezeted naponként növekedjék és sokasodjék.

Adjad, hogy a Te akaratodnak engedhesünk, és a Tetőled reánk bocsátott keresztnak viselését elbírhassuk mind életünkben s mind halálunkban, mind jó szerencsénkben s mind gonoszban. És hogy a mi akaratunkat megöl-

hessük, s a mi Istenünknek áldozat gyanánt adhassuk.

Adjad minékünk a mi mindennapi kenyerünket, oltalmazz telhetetlenségtől és testi életünkre való hitetlen szorgalmatosságtól, hogy minden jót csak Tetőd várjunk és vegyünk.

Engedd meg minékünk a mi adósságinkat, amit mi is megengedjünk a mi adósainknak, hogy a mi szívünk bátorságban legyen, és lelki ismeretünk meg ne rettenjen a bűnöknek iszonyú voltától.

Ne vígy minket a kísértetbe, de segíts bennünket a Te Lelkednek általa a mi testi gonosz kívánságainknak megfojtásában és megenyhítésében, hogy tanuljuk meg utálni ez világot minden ő kívánságaival és igyekezetével egyetemben. És a Sátánnak csalárdságától mima-gunkat mindenkoron megoltalmazhassuk, és minden ő álnokságainak ellene állhassunk.

Végezetre szabadíts meg minket, mindenható Atyánk, minden gonosztól, mind az idő szerint valótól s mind az örökkévalótól; továbbá mind testi s mind lelki veszedelemtől. Ámen.”

Közeledünk a reformáció 500. évfordulójához, ezért a Miatyánk gazdag teológiai, szellemi és lelki örökségéhez szükséges több okból is visszakapcsolódnunk. Először is azért, mert elmondjuk minden istentiszteleten. A kötött liturgiai elemek, imádságok kísértése, hogy „kívülről” mondjuk őket, de „belülről” nem, így egy idő után elszakadhatunk a lényegétől. Ezért szük-

séges újra és újra bejárni azt a tartalmi utat, amit Jézus Krisztus imádságával az Őt követőknek, az Ő nevében imádkozóknak kijelöl. Másodszor a kérések sorrendje – először az Isten ügyéért könyörgünk, aztán az ember szükségeiért – segíti a keresztyén embert imádsága, hitélete helyes rendjének felismerésében és gyakorlásában. Harmadszor segít, hogy Isten gyermekeiként szólítsuk meg az Atyát, s ez megóv attól a veszélytől, hogy megfélekedezzünk teremtményi mivoltunkról. Mert ha erről megfélekedzünk, akkor már nem az Isten iránti bizalom lesz az életünk alapja, hanem önmagunk bebiztosítása, amely viszont kiöli belőlünk a bizalom képességét és készségét.

Ezért tartottuk fontosnak, hogy közösen figyeljünk az Úrtól tanult imádságra gyülekezetünkben, a Józsa Református Esték keretében, 2015 novemberében. Az igehirdetőket a Debreceni Református Hittudományi Egyetem oktatói és doktorandusz hallgatói közül kértük fel, akik a felkérésnek örömmel eleget is tettek. Az istentiszteleteket az Európa Rádió is közvetítette.

A gyülekezet és a rádióhallgatók körében kedvező volt a sorozat fogadtatása; ezért merült fel az a gondolat, hogy azt könyv formájában másokkal is megismertessük. Dr. Kustár Zoltán rektorhelyettes vállalta az igehirdetés-sorozat megszerkesztését, a Hittudományi Egyetem pedig a kiadást és annak költségeit. Ennek a munkafolyamatnak a gyümölcsét tarthatja most kezében a kedves Olvasó.

Ezúton szeretnék köszönetet mondani mindazoknak, akik e kiadvány megszületéséhez igehirdetésünkkel,

„Ti azért így imádkozzatok!”

munkájukkal hozzájárultak. Kívánom, hogy ez a könyv legyen minden olvasójának segítségére Isten elé járulásában és Isten megszólításában – mert akkor lesz ezeknek az igehirdetéseknek utótörténete is. Adja Isten, hogy így legyen.

Debrecen-Józsa, 2016 februárjában

Gacsályi Zsolt
lelkipásztor

„Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy...” (Mt 6,9)

Lekció:

„Amikor imádkoztok, ne legyetek olyanok, mint a kép-mutatók, akik szeretnek a zsinagógákban és az utca-sarkokon megállva imádkozni, hogy lássák őket az emberek. Bizony mondom nektek: megkapják jutalmukat. Te pedig amikor imádkozol, menj be a belső szobádba, és ajtódát bezárva imádkozzál Atyádhoz, aki rejtve van; a te Atyád pedig, aki látja, amit titokban teszel, megjutalmaz majd téged. Amikor imádkoztok, ne szaporítsátok a szót, mint a pogányok, akik azt gondolják, hogy bőbeszédűségükért hallgattatnak meg. Ne legyetek tehát hozzájuk hasonlók, mert tudja a ti Atyátok, mire van szükségetek, még mielőtt kérnétek tőle.” (Mt 6,5–8)

Keresztyén Testvéreim!

A napokban a világhálón egy angol nyelvű bejegyzés látott napvilágot, amelyet sokan megosztottak; körülbelül így fordítható: „Nem vagyok vallásos, nem érdekel a spiritualitás, de úgy élek, hogy jó ember lehessenek.” Sok embernek tetszik ez a bejegyzés. Úgy tűnik, sok embernek ez a mai hitvallása, mert van

benne valami felszabadító: „Ember, nem kell hinned Istenben, nem kell vallásos szertartások szerint élned az életet, ne dilemmázz, hogy mi legyen a bűneiddel, az a fő, hogy jó ember légy!” Kísértetiesen hasonlít ez a bejegyzés a francia író, Albert Camus szavaira: „Isten már nem kell ahhoz, hogy a bűnösséget megállapítsa és megbüntesse, [...] polgártársaink erről éppen eléggé gondoskodnak.”

Megvallom őszintén, kedves Testvéreim, hogy e szavak, illetve az e szavakat kiváltó életérzés engem inkább a kisgyerekre emlékeztet, aki eltéved a sötét erdőben, és minél jobban fél, annál hangosabban bizonygatja magának, hogy nem fél. Minél inkább elbizonytalanodik az ember az Isten dolgában, annál inkább mantrázza: „Fő, hogy jó ember légy.” De tényleg! Ennyire elárvelt lenne ez az emberiség? Ennyire úrrá lett rajtunk az istennélküliség érzése, a „teremtsd meg önmagadat” életfilozófiája?

Ezen a héten ez a gyülekezet az úri ima kéréseit veszi számba. A Miatyánk segítségével kíván közelebb kerülni Istenhez, többet megérteni az Ő akaratából, részesülni az Ő jelenlétében. Hat kérés, hat este, átfog egy hetet, és elvezeti a gyülekezetet a csúcsra, a hetedik nap megszenteléséhez, a vasárnapi istentisztelethez, az Úr dicsőítéséhez. Egy német teológus így jellemezte ezt az imádságot egykor: az ima, amely átöleli a világot (H. Thielticke). Ennek a gyülekezetnek ezt a hetét fogja átölelni ez az ima. De tegyük fel, ha most azt a feladatot kapnánk, hogy egy szelektáló lista segítségével válogassunk a kérések közül, akkor melyiket hagynánk ki? A kenyérkérést? A bűnbocsánat

kérését? Na, azt már nem – mondanák sokan. Vagy a nehezebben megfoghatókat, amelyekről azt gondoljuk, hogy talán ezek nélkül is el lehetne úgy-ahogy vegetálni? Például a „szenteltessék meg a te neved” annyira megfoghatatlan. Vagy pedig a „jöjjön el a te országod”? Lehetne egyáltalán rangsorolni ezeket a kéréseket, valamelyiket elhagyni, másokat megtartani?

Érdemes lenne ennek a hétnek a végén ezeket a kérdéseket újra feltenni. Melyiket húznánk ki a listáról? És boldog az az ember, aki egyetlen estét sem hagy ki, aki egyetlen kérést sem tart jelentéktelennek, mert valóban így teljes ez az ima, így öleli át az életünket, így öleli át ezt a világot. De ahhoz, hogy ezt meglássuk és megtapasztaljuk, hogy ebben a felismerésben, élményben részünk legyen, előbb le kell szögeznünk és tisztáznunk kell azt, hogy kihez is szól ez az imádság, ez a néhány sor? Ki az, aki megszólítható, aki imádkozni tanít, ki az, aki felkelti bennünk a bizalmat, aki megérteti velünk, hogy van értelme ezeknek a kéréseknek, van értelme az imádkozásnak? Nos, a mai bevezetőnek, a megszólításnak a helyes értelmezésétől, ennek a bizalomnak a felcsiholásától függ az egész ima és minden kérés valódi elmélyítése, megértése, átélése.

De térjünk vissza kiinduló kérdésünkhöz: ki ez az Atya? És valóban „elatyátlanodott” világban élünk?

1. Isten – Atya?

Igen, ne tagadjuk, van bennünk némi bizonytalanság. Lehet Istent Atyának nevezni? És vajon nem az Isten atyaságát illetően rendült meg leginkább az emberiség bizalma a Teremtőben? Nem csak azért, mert a vallás-

történelem világa számos esetben ismeri az istenség atyaként való megjelenését. Homérosz Zeuszt nevezi az emberek és az istenek atyjának. Számos mítosz a teremtés, a nemzés, a szaporodás ős-okát az istenség atyaságával fejezi ki, vagy a görög filozófia a legfőbb jót nevezi mindenek atyjának. Úgy tűnik, mintha ez a közös örökség máris lehűtené a mi kedvünket, és kijózanítaná az embert, nehogy felhőtlenül tudjunk örülni annak, hogy Istent Atyának nevezzük. Aztán ott vannak az emberi tapasztalatok. Számos regény és film örökít meg olyan családjelenetet, amelyben hazaérkezik az apa, talán idegesen, talán mérgesen, talán ittasan, és riadtan rebbennek szét a gyerekek vagy a család többi tagja. Hogyan képzelhették el Isten atyaságát azok a felcseperedő gyerekek, akiknek hazaérkezett háborúból vagy fogságból az apjuk, s úgy tekintettek rá, mintha egy idegen lépett volna be a házba?

Azt szokták mondani, hogy tekintélyelvű társadalomban élünk, amikor a vezetők atyáskodásukkal, elvárásaikkal megszomorítják az ember szabadságát, megölik az ember kreativitását, s mindennek a helyét elfoglalja a bizalmatlanság, vagy éppen az érdekek és az előnyök biztosítása, mások rovására. Ha végigtekintünk az elmúlt század szenvedésein, számba véve a koncentrációs táboroknak, a gulágnak, a menekülés okozta traumáknak a sorát, oly gyakran elhangzott a kérdés: ha van Isten, akkor hol van a szenvedésben? S ha Ő Atya, és állítólag szerető Atya, akkor miért engedi meg mindezt? Így jutott el az emberiség az elmúlt században arra az életérzésre, amit a francia gondolkodó, Jean-Paul Sartre így fogalmaz meg a *Halott Krisztus*

énekében, akárcsak egy álomban: „Bejártam minden világot, és így kiáltottam: Atyám, hol vagy? Ám csupán az örök vihart hallottam. Ekkor léptek a templomba a temetőben feltámadt gyerekek, szívet hasogatóan jöttek, és kérdezték: Jézus, nincs Atyánk? És Ő könnyein keresztül így válaszolt: Mindnyájan árvák vagyunk, én is, ti is, apa nélkül maradtunk.” Ugyanakkor, kedves Testvéreim, minél felnőttebbnek érzi magát az ember, a modern kor embere, minél több információ birtokába kerül, amellyel kifürkészheti a világmindenséget, a természet törvényeit és rendjét, annál inkább úgy gondolja, hogy immár nincs szüksége gyámkodásra, nincs szüksége atyai intelmekre, atyai beavatkozásra. Ugye érezzük, ha a mai ember a történelmi tapasztalatokra és az életérzésekre tekint, akkor nehézségekbe ütközik, amikor Istent Atyának kell neveznie. Mert ha a földi apákról és atyákról kívánunk mintát venni, s ennek alapján valamit mondani az Isten atyaságáról, s ha csak az emberek tapasztalatai alapján kívánunk tájékozódni, akkor mindjárt zavarba jövünk.

Bár azért van másfajta tapasztalat is: az elmúlt héten egy serdülő fiatalember elvesztette a mobiltelefonját. A bátyja azt mondta neki: kicsi, nem lennék a helyedben, majd kapsz apától este! Mire a válasz: nem baj, de úgylis szeret. Nos, így jutunk közelebb a valósághoz, kedves Testvéreim, mert a Bibliában is van egy olyan történet, ahol egy fiatalember számít az atya szeretetére. Ez a tékozló fiú története – bár szerintem jobb lenne így nevezni: a szerető atyáról szóló példázat. Egy atyáról, aki ellentétben saját korának pátriárkáival, atyáival, nem érzi sértve magát atyai tekintélyé-

ben, nem rátarti és gőgös, nem a maga igazát keresi, amikor hazaérkezik a megtépázott és elveszettnek vélt fiatalember, hanem eléje siet, feltétel nélkül, előítélet-mentesen közelít hozzá, és azt példázza, hogy igen, ilyen a mi Istenünk. Ilyen elénk siető, ilyen életet adó, minden patriarkális, tekintélyelvű, atyáskodó elképzelésektől mentes Atyánk van. Atyánk van Istenben, s ez felszabadít bennünket. Igen, mondhatjuk Istennek, hogy Atya, és csak neki mondhatjuk ezen a világon, hogy Atya – sem a világ tegnapi, sem a világ mai vagy holnapi urinak ezt nem mondhatjuk.

Kedves Testvéreim, amikor ilyen megkönnyebbülten rádöbbenünk arra, hogy mégis mondhatjuk Istennek, hogy mi Atyánk, akkor azt a kérdést is fel kell tennünk, hogy mire van szükségünk ahhoz, hogy Istent valóban Atyának nevezhessük. Mert érezzük, hogy itt valami-re, jobban mondva valakire szükségünk van, aki Istent velünk mint Atyát ismerteti meg. Itt jutunk el igénykövetkező fordulatához és felismeréséhez: nekünk a Krisztusra van szükségünk ahhoz, hogy Istent Atyának ismerhessük meg.

2. *Mi Atyánk*

„*Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy...*” Ismerős szavak ezek, bárki tudná folytatni, még azok is, akik talán nem hívő emberek, vagy nem járnak templomba. Mi is elmondjuk itt, ezen az istentiszteleten, s talán elmondjuk oly sokszor otthon. De ahhoz, hogy ezek az elmondott szavak valóban imádsággá legyenek, ahhoz Jézusnak meg kellett halnia. Igen, drága imádság ez, bele sem gondolunk, hogy mennyire sokba került ez Istennek.

Jézus Krisztus az, aki először imádkozza ezt az imádságot, aki az övéit így tanítja: *„Ti azért így imádkozzatok: Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy...”* És most tegyük a hangsúlyt erre a szóra, hogy a „miénk”. Nyilván először a Krisztusé. Benne az Atya Isten emberré lett. A végtelen Isten testet öltött, megszületett. Jézus gyakran fordul hozzá könyörgésben vagy jelenti ki magát így: én és az Atya egy vagyunk. Vagy erről beszél: Ő az Atya akaratát hajtja végre. Hogyan imádkozik a Gecsemáné-kertben? *„Atyám, ha lehetséges, távozzék el tőlem ez a pohár.”* Régi tanítása az egyháznak, hogy Jézus Krisztusban lesz Isten a mi Atyánk. De mit jelent ez egészen konkrétan?

Nos, kedves Testvéreim, először azt jelenti, hogy Isten *megszólítható* lesz számunkra. Amikor így imádkozunk: „Mi Atyánk...”, akkor egy meghitt, bensőséges kapcsolatba kerülünk Istennel, legalábbis megvan erre az esélyünk. Megvan erre az esélyünk, szemben a vallástörténet hideg, rideg, elérhetetlen, megközelíthetetlen isteneivel. Amikor a futballbíró kiosztja a sárgalapot, majd tizenegyest ítél, vagy ha a piroslapot mutatja fel, ott nincs kommentár, ott nincs alkudozás. Vannak emberek, akik úgy gondolják, hogy Isten is ilyen, hogy Isten is így vezeti a játékot, nincs kommentár. Ő egy felsőbb hatalom, akivel nem lehet beszélni, nem lehet alkudozni, akit nem lehet megvesztegetni. De ez az ima éppen az ellenkezőjét bizonyítja nekünk. Jézus meghív, hogy szóba álljunk az Istennel, és Ő szóba áll velünk. Azaz lehet jönni Istenhez és könyörögni hozzá, beszédbe lehet elegyedni az Istennel. Tehát Isten megszólítható.

Továbbá azt jelenti a „mi Atyánk”, hogy nemcsak róla beszélünk, hanem *vele* beszélünk. Istenről sokat írtak és sokat beszéltek minden korban az emberek. Találgatni, spekulálni, köteteket, könyvtárakat teleírni lehet, de ez mit sem ér, ha nem vele beszélünk először. Október van, a reformáció hónapja. Sok előadás és sok bölcs elmélkedés el fog hangzani ebben a hónapban, hogy mi mindent köszönhetünk a reformátoroknak. De egy valamit oly ritkán hangsúlyozunk: hogy a reformátorok imádkoztak. Igen szorgalmasan és mélyen imádkoztak. Ezért kiálthatott így Luther: „Ma még sok dolgom van, ma még sokat kell imádkoznom!” Kedves Testvéreim, voltam már tanúja olyan esetnek is, amikor a beteg, haldokló ember az ő halálos ágyán már senkivel nem tudott kommunikálni, de az utolsó sóhajtásában ott volt az Istenben való megnyugvás. Többet ért ez minden világnézetnél. Amikor rá kellett döbbenni és el kellett fogadni, hogy ott, abban a pillanatban csak ő van és az Isten, ők ketten együtt. Mit jelent ez: egyedül az Istennel? Nos, csak akkor hiteles minden róla mondott beszéd, minden róla szóló értekezés és minden róla szóló tudomány, ha azt megelőzi a vele való diskurzus.

Harmadszor azt kell látni, hogy *Jézus velem imádkozik*. Igen, mi ketten, együtt állunk Jézussal az Isten színe előtt, az Atya előtt. Azaz imádságomban nem vagyok magamra hagyatva, magamra utalva. Ő tanít arra, hogy mit imádkozzak és hogyan imádkozzam. Mondhatjuk így is: Jézus Krisztus a saját imádságát kölcsönadja nekem, nekem adja, hogy ezekkel a szavakkal tudjam segítségül hívni az Urat. Ahogy Ő beszélgetett

az Istennel, én ugyanezekkel a szavakkal szólíthatom meg Őt. Kell-e ennél meghittebb kapcsolat az Istennel... És hirtelen rádöbbenek arra, hogy milyen sokszor és milyen rosszul beszélünk, beszéltünk az Istennel? Például amikor így sóhajtottunk fel és így kiáltottunk: Isten, miért adtad rám ezt a csapást, ezt a betegséget? Vagy: Miért szólítottad el tőlem azt, akit leginkább szerettem? Vagy: Miért küldted rám a megpróbáltatásokat, a betegségeket, a csapásokat? – Miért rossz ez a beszéd? Azért, kedves Testvéreim, mert teljesen idegen a Bibliától, és idegen Jézustól is. Mert mindaz a csapás, mindaz a nyomorúság, mindaz a próbatétel, ami ránk jön, nem az Istentől jön, az a bűn következménye. A bűn következménye, amit el kell viselnünk és el kell szenvednünk. Istent nem lehet felelőssé tenni az elődeink vagy a mi magunk mulasztásaiért, de lehet helyette azt mondani: „Hálát adok neked, Atyám, dicsőítelek téged, Atyám, Te jobban tudod, hogy nekem mire van szükségem, mint én magam.”

Ebben a „mi Atyánk”-ban benne van még egy negyedik momentum, az, hogy *együtt*. Krisztus és az Atya meghitt, bensőséges kapcsolatában együtt vagyunk egymással, mi itt, ezen az istentiszteleten. Ebbe a közösségbe von be minket az imádság. Jézus Krisztus és az ő Atyja meghitt kapcsolatban vannak egymással, nem lehet őket elválasztani, és ehhez harmadikként járul a Szentlélek. A Szentháromság Isten belső közösségét, tökéletes harmóniáját látjuk itt – ez az, amibe bevon minket, imádkozó embereket az Isten. Az Atya,

a Fiú és a Szentlélek közösségébe von be minket az úri ima, amikor imádkozzuk, itt ezen az istentisztelten is.

A lekcióban hallottuk, hogy van olyan pillanat, amikor egyedül kell lenni – egyedül az Istennel, bent, a titkos szobában, a kamrában, csak Ő és én. De ez nem vezethet oda, hogy a gyülekezet közösségi imádságából kirekesszem magam. A Miatyánk, az úri ima minket egy közösséggé formál, Testvéreim! Mert erő van abban, amikor egyszerre többen, egyszerre sokan mondjuk és imádkozzuk, hogy *„Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy...”*. És nemcsak itt, Józsán, és nemcsak Debrecen környékén, ebben az egyházmegyében, nemcsak a Magyarországi Református Egyházban, hanem a földkerekség minden keresztyénével együtt imádkozzuk, hogy *„mi Atyánk...”*. Igen, átöleli a földet ez az imádság. De itt már nem is egy-egy ember, és nem sok-sok ember egyszerre elmondott és összecsengő, harmóniában lévő imádságáról van szó, hanem az emberek, az egyének feletti közösségnek, a keresztyénségnek, az egyháznak az imádságáról. S ne feledjük: ha elveszítjük ezt a közösséget Istennel, elveszítjük a közösséget egymással is, és akkor mi marad? Marad az egyénekre széthullott, atomizálódott társadalom, aminek egyenes következménye az atyanélküliség érzése, vagy az, hogy egymás felett kezdünk el atyáskodni, aminek szomorú tapasztalatairól már van ízelítőnk. Nos, ezért fontos, hogy Jézus tanítson minket imádkozni, hogy vele imádkozzunk, és engedjük, hogy ő is könyörögjön velünk és értünk. Így nyer értelmet az, hogy ez az Atya a „mi” Atyánk.

3. Atya, aki a mennyekben van

Van még egy momentuma ennek a mai igének, ami re ebben a mai bevezetésben figyelnünk kell: „aki a mennyekben vagy...” Kedves Testvéreim, már ez a ki-tétel is forradalmi volt Jézus szájából, mint megany-nyi más megnyilvánulása. Mert a korabeli zsidóság és az ószövetségi Isten népe úgy gondolta, hogy Isten a Sionon lakozik. A samaritánusok azt tartották, hogy Is-ten a Garizim hegyén lakozik. S bár tudták, hogy Isten hatalmasabb, mint a Sion, és hatalmasabb e helyeknél, nem spekuláltak arról, hogy még hol lehet. De ebben az időben még minden nép éli a maga vallását, a szá-mára kijelölt helyen, térben és időben. Jézus imája, il-letve a Jézussal adott új szövetség szétfeszíti azokat a behatárolt tereket, ahol egy-egy nép együtt élt és la-kozott a maga Istenével. A mi Atyánk viszont a menny-ben lakozik. De a menny nemcsak a teremtettség helye, mert ha az lenne, nem fogadhatná be az Istent. A menny jelenti az Isten tökéletességét, az Isten fensé-gét, fenséges voltát, minden látható és tapasztalható valóság fölötti létét, vagyis azt, hogy Ő mindenek felett Úr. S mivel Ő mindenek felett Úr, és semmilyen helyhez nincs kötve, azért *szabad* az Ő kegyelmében és sze-retetében, ezért az Ő szabadító közelségét bármikor és bárhol, ahol ketten vagy hárman összegyűlnek és Őt hívják, megtapasztalhatjuk. Istent nem korlátozza semmilyen országhatár, semmilyen térkép, semmilyen emberi rend, mert Ő szabad Úr – ezt jelenti az, hogy Ő a mennyben lakozik.

Kedves Testvéreim, a szemünk előtt bomlik fel az a világ, amiről azt hittük, hogy benne minden nemzet-

nek Isten által kijelölt helye van, s ez változhatatlan és megfellebbezhetetlen. De hát a Jézus korabeli írástudók nem Istenre hivatkozva akarták fenntartani és védték azt a rendet, amelyet Jézus szétfeszített? Vajon amikor mi ma együtt imádkozzuk az úri imát, és valóban imádkozzuk, nemcsak mondjuk, amikor együtt és egymással és Jézussal imádkozunk, akkor ennek az imának nem kellene szétfeszítenie életünknek azokat a kereteit, amelyekről azt gondoltuk, hogy jól van az úgy? Nem arra akar tanítani bennünket ez az ima és ez a hét, hogy merjük felülvizsgálni a mi elképzeléseinket Istenről, világról, emberről? Hogy nyitottak legyünk észrevenni a jeleket a magunk korában, amely több megértést és szolidaritást parancsol azok iránt, akik talán nem a mi nyelvünket beszélik, akiknek más a bőrük színe, a kultúrájuk, vagy még a mi kedves imádságunkra, a Miatyánkra is ellenségesen tekintenek?

Kedves Testvéreim! Aki Istent Atyának szólíthatja, a mi Atyánknak, az istenfiúságot nyer, az örökös lett. És tudjuk, hogy az örökös már nem kiskorú, nem rab-szolga, nem tudatlan. Az örökös már tud felelősen élni az örökségével. Nekünk a menny örökségével van dolgunk, azzal a szabadsággal, ami Istent jellemzi, és ami Isten számára lehetővé teszi, hogy nagyon közel legyen hozzánk. Nos, ebben a szabadságban részesít bennünket az Isten, ha az úri imát valóban imádkozni, és nemcsak elmondani tudjuk.

Imádság nélkül is lehet jó embernek lenni? – ezzel kezdődött ez az igehirdetés. Próbálkozni lehet, és biztos, hogy nem is eredmény nélkül való, nem szabad ezt le-

becsülni. De aki Istenben az Atyát ismeri fel, a Krisztus Atyját, és ezáltal a mi Atyánkat is, az a személyesen megszólítható és közel lévő Istent hívja segítségül, és rádöbben: az imádság nem a gyermekded infantilizmus vagy a lelki kiskorúság jele, hanem az elnyert nagykorúságé és érettségé. Ez adja meg a kezdeti lendületet és bizalmat ahhoz, hogy merjünk tőle kérni, hogy merjünk megfogalmazni hat kérést, és estéről estére merjünk meglátni, hogy minden egyes kérés mögött ott van a mi életünk, és minden egyes kérésnek köze van a világ nyomorúságához, Isten szeretetéhez és az ember öröméhez. Így legyen!

Ámen.

Imádkozzunk!

Milyen vigasztaló és felemelő, Urunk, hogy Téged Atyánknak hívhatunk, és milyen kiváltság az, hogy Te hívsz meg, hogy Veled beszélgessünk, hogy Te szóba állsz az emberrel, személy szerint velem, velünk is, és Te tanítasz imádkozni egy olyan imával, amely sokba került Neked. Micsoda lehetőség van abban, hogy magunk mögött tudhatunk minden gyermekded versengést, atyáskodást egymás felett, amellyel annyiszor megnyomorítottuk egymás és a magunk életét. Bűnbánattal vagyunk kénytelenek megállapítani, hogy oly gyakran távoli Istennek képzeltünk, gyakran esélyt sem adtunk magunknak arra, hogy ezt a képet felülvizsgáljuk, fel sem mértük a lehetőségét annak, mit jelent nemcsak Rólad szólni, hanem Veled beszélgetni.

Hálát adunk Neked most, Istenünk, hogy meghívsz a Veled és az egymással való közösségbe, hogy kiemelsz

a hétköznapi forgatagából, és hogy ugyanezeket a gondokat a kérések során eléd tárhatjuk, hogy azokat ne magunkban forgassuk csupán, hanem Veled igyekezzünk megoldani.

Urunk, segítsd ezt a gyülekezetet, hogy estéről estére egy közösségként bejárja az emberi élet területeit, a kenyér és a bűn kérdését, a kísértés és a megszentelt élet kérdését, az isteni akarat és az emberi akarat kérdéseit, s hogy rádöbbenhessenek, Te azt akarod, hogy közöd legyen a mi legszemélyesebb érzéseinkhez, mindennapi gondjainkhoz és örömeinkhez.

Könyörgünk, Urunk, ajándékozz meg azzal a szabadsággal, amelyet csak a Krisztus megváltott gyermekei kaphatnak meg, azzal a szabadsággal, amely lehetővé teszi, hogy felülemelkedjünk kicsinyes félelmeinken, törekvő akarnokságainkon, humánus vagy vallásos kötösbe öltöztetett önzésünkön, személyes vagy közösségi konfliktusainkon. Urunk, tégy készekké, hogy ne Nélküled akarjunk jó embereknek látszani, hanem Veled tegyünk bizonyosságot a Te végtelen türelmedről, szeretetedről, bűnt és félelmet eltörlő hatalmadról. Tedd készsé ezt a gyülekezetet és egyházunkat a bizonyágtételre. Ámen.

*Dr. Fazakas Sándor
lelkész, tanszékvezető egyetemi tanár*

„Szenteltessék meg a te neved!”
(Mt 6,9)

Lekció:

„Bizony, eljutott hozzám Izráel fiainak segélykiáltása; látom is, hogy mennyire sanyargatják őket az egyiptomiak. Most azért menj! Elküldelek téged a fáraóhoz: vezesd ki népemet, Izráel fiait Egyiptomból! Mózes azonban ezt felelte erre az Istennek: Ki vagyok én, hogy elmenjek a fáraóhoz, és kivezesse Egyiptomból Izráel fiait? De Isten azt mondta: Bizony, én veled leszek! Ez lesz annak a jele, hogy én küldelek: Amikor kivezeted a népet Egyiptomból, ennél a hegynél fogjátok áldozattal szolgálni az Istent. De Mózes azt felelte Istennek: Ha majd elmegyek Izráel fiaihoz, és azt mondom nekik: atyáitok Istene küldött engem hozzátok, és ők megkérdezik tőlem, hogy mi a neve, akkor mit mondjak nekik? Isten ezt felelte Mózesnek: Vagyok, aki vagyok. Majd azt mondta: Így szólj Izráel fiaihoz: A »Vagyok« küldött engem hozzátok. Még ezt is mondta Isten Mózesnek: Így szólj Izráel fiaihoz: Az Úr, atyáitok Istene, Ábrahám Istene, Izsák Istene és Jákób Istene küldött engem hozzátok. Ez az én nevem mindörökre, és így szólítsatok engem nemzedékről nemzedékre!” (2Móz 3,9–15)

Kedves Testvéreim!

Néhány évvel ezelőtt megfogadtam, hogy mindig a napi ígéről fogok prédikálni. Ehhez igyekszem is tartani magam, de hát vannak kivételek, amelyek a szabályt erősítik. Úgyhogy amikor nagytiszteletű úr megkért arra, hogy én is vegyek részt ebben az imaláncban, amikor a Miatyánk kéréseit vesszük sorra estéről estére itt, a józsi gyülekezetben, akkor természetesen szívesen tettem és teszem meg ezt a kivételt.

A Miatyánkot sokszor mondjuk, minden istentiszteleten, ám elég kevésszer prédikálunk róla, és azt gondolom, elég kevésszer hallunk róla igehirdetést. Pedig amikor Jézus az övéit ezen a módon imádkozni tanítja, akkor ebbe az imádságba megpróbálja belesűríteni mindazt, ami a lényeg, amit nagyon fontosnak tart, ami nélkül nincs Krisztus-követés, nincs keresztyén élet, nincs emberi kiteljesedés. Olvastam egyszer egy miniszterelnökről, akit egy fogadáson megszólított az akkori püspök: Mondja, Miniszterelnök Úr, szokott Ön imádkozni? A miniszterelnök feltalálta magát, mert azt felelte: Két dolgot szeretnék kérdezni: kihez imádkozzak, és mit mondjak neki? Azt gondolom, az első estén arról volt szó, hogy „kihez imádkozzak”, és most elkezdődik a Miatyánkban az, hogy „mit mondjak neki”. Mit mondjak neki először?

A nagy református gondolkodónak és igehirdetőnek, Victor Jánosnak van egy kis könyvecskéje 1945-ből, a Miatyánk magyarázatáról, amelynek ezt a címet adta: *Az egyház bűnei*. Ezzel, azt gondolom, arra emlékeztetett a maga korában, és most is arra akar

emlékeztetni, hogy amikor az imádságról van szó, amikor imádkozunk és imádkozni tanulunk, akkor ne-hogy elkezdjük, se a szószéken, se a templompadban, hogy ezek a gonosz ilyenek meg olyanok, meg akik nem járnak a templomba, meg akik más vallás köve-tői... Nem, nem! Itt nem mások bűneiről van szó, ha-nem az egyház bűneiről! Nem lehet másként elindul-ni. S ez az első kérés: „szenteltessék meg a te neved”, nem képzelhető el más indulattal, más alapállásból, csak úgy, ahogyan azt a zseniális holland festő, Rembrandt megfestette *A tékozló fiú hazatérése* című gyönyörűséges festményén. Ez a kép azt a pillanatot ábrázolja, amikor egy lerongyolódott, testben, lélek-ben beteg, piszkos ember odaborul az apja elé, és el-mondja azt a jól begyakorolt mondatot, hogy „*Atyám, ... nem vagyok méltó arra, hogy fiadnak nevezzenek.*” (Lk 15,21) Szenteltessék meg a te neved... Az imádság nem egy olyan párbeszéd az Istennel, hogy leülünk két kényelmes karosszékbe, vagy az asztal két olda-lára. Nem. Szenteltessék meg a te neved! Én, aki ezt mondom, én csak ennyit tudok mondani: nem vagyok méltó, hogy a Te fiadnak neveztessem, Atyám.

Mert ahhoz, hogy valóban átérezzem, hogy kihez szólok, azt is át kell éreznem, hogy ki vagyok én. S hogy ki vagyok én, erre a Szentírás nagyon egyszerűen, min-den kertelés nélkül és nagyon keményen azt mondja: Azt akarod tudni, hogy ki vagy? Hát akkor olvasd el azt a jelenetet az Írásból, amikor Nátán próféta bemegy Dávidhoz, és elmond neki egy történetet egy ember-ről, akinek megvolt mindene, és szemet vetett a másik embernek az egyetlen kis jószágocskájára. És amikor

elmeséli Nátán ezt a történetet, akkor Dávid felháborodik, és azt mondja: Ez hallatlan! És akkor azt mondja neki Nátán: Na, most kapaszkodj meg! *„Te vagy az az ember!”* (2Sám 12,7) Másként, más módon nem lehet hozzákezdeni az imádsághoz. Nem lehet hozzákezdeni, csak így, hogy ezt érzem: én vagyok az az ember, aki csak ennyit tud kinyögni, akinek már csak egy fellépésnyi ereje van, hogy odaboruljon az atyja elé, és itt már nincs mellébeszélés, nincs hivatkozás, itt már semmi más nincs, csak az, hogy *„atyám, nem vagyok méltó...”*

Azt gondolom, igaza van ennek a nagyon kemény mondatnak. Mert tényleg, ha úgy csendesen és őszintén végiggondoljuk a saját életünket, csak a mai napunkat, az elmúlt hetünket: kinek volt közülünk a legfontosabb az Isten neve? Nem úgy vagyunk-e mindnyájan, hogy vannak itt más nevek, amelyeket mi fontosabbnak, előrébb valónak tartunk? A főnökömé vagy a gyermeké, vagy egy hírességé, akit láthatunk, hallhatunk. Aztán valahol, valahol majd jön, talán, az Isten neve. De nem ott van a legelső helyen, nem arról van szó, hogy az Ő neve mindent felülír... Nem úgy vagyunk-e, hogy *„Uram, persze, én mindent megosztok Veled, mindent átadok, de hát azért vannak dolgok, amelyekről jobb, ha Te nem tudsz...”* Úgy 90%-ot megosztok én Veled, de a lényegét, azt a fontos 10%-ot nem, ehhez Neked ne legyen már közöd.”

Anélkül, hogy *„belekasználék”* itt egy másik kérdésbe, óhatatlanul eszembe jut az egyik svájci igehirdetőnek a példája, aki azt mondja, hogy úgy vagyunk mi ezekkel a kérésekkel, például azzal, hogy ne vígy minket a kísértésbe, hogy hát mi inkább azt mondjuk: Uram,

vigyél már be egy kicsit, aztán utána hozzá ki. De ez nem szokott működni. „Szenteltessék meg a te neved!” Amikor imádkozunk, akkor nemcsak azt kell tudni, hogy kihez szólunk, hanem azt is, hogy én ki vagyok, én milyen helyzetből szólok ahhoz, Akinek neve van. És ha az ember a Szentírás alapján végiggondolja azt, hogy ki is vagyok én, akkor csak oda jutunk, hogy én annyit tudok mondani, hogy én az vagyok, aki valamit elrontottam. Én adós vagyok. Én nem tudok semmit felhozni a magam mentségére. S amíg ide el nem érkezünk, amíg ide le nem szállunk, amíg ide meg nem tudjuk alázni magunkat – pedig azt nem nagyon szeretjük –, addig nem tudjuk tisztán, őszintén és igazán az ajkunkra venni azt, hogy: „Mi Atyánk, ... szenteltessék meg a te neved!” S nem arról van szó, hogy legyünk már mi egy kicsit szentebbek, mert azért szentek vagyunk mi, de azért segíts már nekünk egy kicsit. Nem. Szenteltessék meg a te neved. Ez a különleges, titokzatos, utánozhatatlan név, amelyre olyan kíváncsi volt Mózes is, itt, a jól ismert történetben, az égő, de el nem hamvadó csipkebokornál. De mégis: ki vagy? Mit mondjak? És Isten makacsul, de fáradhatatlanul csak ismétli neki, hogy figyelj, te csak menj, és én veled leszek. Bizonyára nem botránkoznak meg az ószövetségi professzorok, amikor azt mondom, hogy én szeretnék már végre egy olyan bibliafordítást, amelyben nem ez van, hogy a „Vagyok küldött engem”, mert ennek az egész történetnek, és az egész Szentírásnak a dinamikája, a mozgása, az Isten szent neve nem arról szól, hogy Ő csak úgy „van”, hanem azt mondja, hogy „én veled leszek”. Ha Mózes ott maradt volna negyven nap és negyven

éjjel, és bámulja azt a csodát, az égő, de el nem hamvadó csipkebokrot, akkor sem tudta volna meg soha, hogy kicsoda az Isten. De ha elindul, ha elindul a lehetetlen vállalkozásra, elindul, mert belekapaszkodik az ígéretbe, hogy „én veled leszek”, akkor kitárul előtte az Isten csodálatos, hatalmas szabadítása. Mert ez az Ő neve, hogy „én veled leszek, én ezt ígérem”. *„Immanuel – velünk az Isten”* (Ézs 7,14; 8,10). *„Íme, én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.”* (Mt 28,20) És a Jelenések könyvének csodálatos, himnikus látomása, hogy az Isten sátora az emberek között lakozik (Jel 21), ez az a csodálatos ígéret, mert Istennek van neve, és Isten a nevét adja hozzánk.

Nem ahhoz, amit csinálunk, mert azt Isten nem írja alá. Isten nevével a leggyalázatosabb, a legszörnyűbb visszaélés nem a káromkodás, hanem az, amit mi az egyházon belül tudunk csinálni: hogy mi mindent akarunk igazoltatni Istennel, mi mindenhez akarjuk, hogy Ő adja a nevét. De Isten nem adja mindenhez a nevét, mert Ő nem úgy van vele, hogy neked is igazad van, meg neked is igazad van. Mert az Isten ígérete, amelynek célja és iránya van, amely eljön a mi Urunkban, Krisztusban a legnagyobb mélységig, a legnagyobb sötétségbe, a legnagyobb homályba, aki kész és képes arra, hogy átmenjen a legelképesztőbb változásokon, csak hogy az Ő hűsége ne változzon meg, hogy az Ő neve megszenteltessék. Nem mi szenteljük meg, mi erre képtelenek vagyunk. Sem az Ő nevét nem mi szenteljük meg, sem magunkat nem tudjuk megszentelni. De amikor elhiszi az ember, hogy én nem vagyok más, mint ez a hazatért, lerongyolódott, elromlott tes-

tű, lelki ember, akkor valami olyasmi történik, amit az ember meg sem álmodott. Azt mondja Luther, hogy amikor az ember hitre jut, amikor keresztyénné lesz, az olyan, mintha egy sötét, félhomályos lakásból, szobából vagy barlangból kijön a napfényre, és elkezd látni, és elkezd hallani, ahogyan ez az ott térdeplő, nyomorult ember elkezd érezni azt a két kezet, amely ott nyugszik a vállán, és hallja, hogy itt ünnep lesz, mert engem hazavártak, hazaimádkoztak.

„Szenteltessék meg a te neved!” Istennek van neve, és ez a név nem cserélhető fel és nem téveszthető össze semmivel. Van neve egy olyan világban, amely nagyon szereti a névtelenséget. Mindig beleborzongok, amikor esetleg órán arról beszélgetünk a diákokkal, hogy hogy is volt annak idején a Római Birodalomban a keresztyénüldözés. Van egy híres levele az egyik császárnak, akihez odafordulnak, hogy most mit csináljunk ezekkel a keresztyénnel, üldözzük őket, keressük őket, kutasuk, kikényszerítsük, hogy vallják meg, hogy keresztyének-e és így tovább. A császár azt válaszolja, hogy nem kell őket keresni; ha önként megvallják, hogy ők keresztyének, meg kell őket büntetni, mert rendnek kell lenni, majd jön a mondat: „névtelen feljelentést pedig ne vegyetek figyelembe, mert nem illik ez már a mi korunkhoz” – írják a Római Birodalomban. A névtelenség... Ha az embernek van hozzá türelme meg gyomra, akkor egyszer olvasson végig az interneten megjelenő hírekhez, véleményekhez fűzött ún. kommenteket. Ez a mai névtelen levél mocsoksága. A névtelen levelek mindig aljasok. Istennek azonban van neve – csak nem adja mindenhez. Nem írja alá azt, amit mi aka-

runk. Mert nem úgy van az, hogy mi mondjuk meg, mihez kell Istennek adnia a nevét – az mindig a szentségtelenségbe vezet. Olyan figyelmeztetően emlékeztet erre bennünket Sámuel könyvében az a történet, amikor Izráel népe a szokásos ősellenséggel, a filiszteusokkal háborúzik. Első menet: a filiszteusok győznek. Összeül a haditanács, hogy mi történt, hogy történt. Ekkor valakinek mentőötlete támad: Hát persze, azért szenvedtünk vereséget, mert nincs itt a szent láda! Menjünk csak, hozzuk el a ládát! Második forduló: elhozzák a szent ládát, de tízszer olyan súlyos vereséget szenvednek. Mert az nem megy, hogy én azt mondom: „Uram, majd én megmutatom az irányt, te csak gyere velem!” – Ez így nem megy. „Add ehhez a nevedet!” – Ez így nem megy. Csak úgy megy, csak úgy mehet, csak úgy szenteltetik meg az Ő neve, hogy Ő megy előttem, és én megyek utána. „Szenteltessék meg a te neved!” – mert egyedül Te vagy szent.

1964-ben Szamoskéren a mi családukban az volt a közös karácsonyi ajándék, hogy vettünk egy Horizont típusú fekete-fehér televíziót. Hát, persze szenzáció volt, mindig azt néztük. 1964-ben én már komoly tizenkét éves fiatalember voltam, és az egyik délután, emlékszem, látok magam előtt a képernyőn egy nagy szakállú, csodálatosan tiszta, csillogó barna szemű öregembert, aki arról beszél, hogy Izraelnek, nem a bibliának, hanem Izrael államnak a legnagyobb hibája, hogy szentnek tart valamit, a földet, és elfelejtette, hogy egyedül Isten a szent. Megmaradt bennem ez a kép, és csak később tudtam meg, hogy a 20. század egyik legnagyobb zsidó teológusát, filozófusát,

Martin Bubert láttam magam előtt, aki ezt mondta és ismételte: egyedül Ő a szent. Semmi más! És minden emberi kísérlet, ami szentséggel akar felruházni valakit, egy embert, egy cselekményt, egy életstílust, az mind-mind kudarc.

Szeretett Testvérek! Kihez szóljunk és mit mondjuk? – kérdezte az egykori miniszterelnök. Ha Hozzá szólunk, és tudjuk azt is, hogy mi kik vagyunk, akkor elindul valami. Mert ez a mi hitünk, hogy Ő elindult értünk, ránk talál és magához ölel. És akkor megszenteltetik az Ő neve bennünk, közöttünk, egy gyülekezetben, az anyaszentegyházban és a teremtetett világban. Az imádság nem úgy a végső megoldás, hogy miután már mindent megtettünk, akkor most már imádkozunk. Az imádság az a kapcsolat, amelyben tudom, hogy kicsoda Ő, tudom, hogy hol a helyem, és tudom, hogy Nála vagyok jó helyen.

Azt mondta egyszer Luther: amikor az ember megszületik erre a világra, Isten elkezd vele beszélgetni, szóba áll vele. Ezt a kapcsolatot semmi és senki nem szakíthatja meg. Ahogy Pál apostol mondja: meg vagyok győződve, hogy semmi és senki el nem szakíthat ettől, a halál sem. Az imádság ezért mutat túl életen és halálon, és őriz meg ebben a kapcsolatban, annak a névnek az erejében, amely a Jézus neve, és amelyen kívül nem adatott más név az ég alatt. De Ő adatott, nekünk is, értünk is. Ez a mi örömünk, ez a mi dicsőségünk, ez a mi reménységünk. Szenteltessék meg az Ő neve!

Ámen.

Imádkozzunk!

Szerető mennyei Atyánk! A mélységből kiáltunk Hozzád, könyörülj rajtunk! A mélységből kiáltunk Hozzád, és várjuk a Te kegyelmes válaszodat. Azért kiáltunk Hozzád a mélységből, mert Te szólsz hozzánk, odakiáltasz nekünk, és odaígéred magadat, a Te szent ígért-nevedet, amelyet megismertettél, amelyet odakööttél a mi nevünkhöz.

Így áldunk Téged, hogy összekapcsoltad a Te nevedet a mi nevünkkel akkor, amikor a szent keresztségben együtt hangzott el ez a kettő. Együtt hangzott el, hogy se magunkra, se másra ne nézzünk úgy, mintha el lehetne szakítani magunkat vagy másokat a Te nevedtől. Köszönjük, hogy ebben a névben van reménységünk, van megigazulásunk, örömünk, szentségünk, mert Tőled jön és Te vagy benne jelen. Mi magunktól nem tudjuk és nem akarjuk megszentelni a Te nevedet. Nem is ezt kérjük, hanem hogy hittel és bizonyossággal valljuk meg, Te olyan Úr vagy, aki magad végzed el, hogy célba jusson az, amit elgondoltál, a Te ígéd és Lelked ereje által, hogy a Te neved megszenteltessék ebben a világban, a szentségtelen, a névtelenséget szerető, vagy emberi nevekre hivatkozó zűrzavarban.

Tisztíts, gyámolíts bennünket, hogy meg tudjunk szabadulni attól a hamis ígézettől, hogy másban, mint a mi Urunkban, Jézus Krisztusban keressük az üdvösséget, a Hozzád vezető utat, hogy magunk akarjunk Hozzád emelkedni, vagy magunk akarjunk Téged magunkhoz lehúzni, hogy igazold azt, amit szólnak, amit cselekszünk, amit mondunk. Köszönjük, hogy a Te egyszülött Fiad önként vállalt áldozata, aláhajló szeretete, ben-

„Szenteltessék meg a te neved!”

nünket felkaroló, meggyógyító irgalma és üdvössége a miénk lehet.

Hadd legyen ez életünknek öröme, boldogsága. Hadd ragaszkodjunk ehhez a névhez, hadd kapaszkodjunk bele, s hadd kérjük: a Te neved maradjon velünk, kísérjen el és vezessen! E napnak sötétségével, életünk sötétségével, e világnak sötétségével szemben is ragyogjon fel az el nem múló világosság, hogy lehessünk Benned, Veled mindenkor.

Így taníts minket imádkozni, így taníts bennünket tudni, látni és elfogadni azt a helyet, ahol vagyunk, és kérni, hogy érezzük meg a Te irgalmas jelenlétedet, a Te szent nevednek ígéretét! Ámen.

Dr. Bölcskei Gusztáv
lelkész, rektor,
tanszékvezető egyetemi tanár

„Jöjjön el a te országod!” (Mt 6,10)

Lekció:

„Más példázatot is mondott nekik: Hasonló a mennyek országa a mustármaghoz, amelyet vesz az ember, és elvet a szántóföldjébe. Ez ugyan kisebb minden magnál, de amikor felnő, nagyobb minden veteménynél, és fává lesz, úgyszólván eljönnek az égi madarak, és fészket raknak ágai között. Más példázatot is mondott nekik: Hasonló a mennyek országa a kovászhoz, amelyet vesz az asszony, belekever három mérce lisztbe, míg végül az egész megkel. [...] Hasonló a mennyek országa a szántóföldben elrejtett kincshez, amelyet az ember, miután megtalált, elrejt, majd örömeiben elmegy, eladja mindenét, amije van, és megveszi azt a szántóföldet. Hasonló a mennyek országa a kereskedőhöz is, aki szép gyöngyöket keres. Amikor egy nagy értékű gyöngyre talál, elmegy, eladja mindenét, amije van, és megvásárolja azt.” (Mt 13,31–33.44–46)

Kedves Testvéreim!

„Isten országa” – ez Jézus Krisztus tanításának a központi gondolata. Ha megnézzük Jézus igehirdetéseit, példázatait, bizony erről tanítanak: mi az, hogy Isten országa és hogyan lehet oda bejutni. Az első prédi-

kációja is tulajdonképpen erről szól: *„Beteljesedett az idő, és elközelített az Isten országa. Térjete meg, és higgyetek az evangéliumban!”* – mondta akkor Jézus. (Mk 1,15) Ámen. Ennyi. Minden benne van. S mégis mennyire félreértjük. Mennyi tévedés van azzal kapcsolatosan, hogy mi is az az „Isten országa”.

Volt egy nagy teológus, egy mártír, Dietrich Bonhoeffernek hívták, aki azt mondta: Nincs még egy dolog, amit ennyire félreértettünk volna az elmúlt kétezer évben, mint éppen az Isten országát. Ha megnézzük a keresztyénség kétezer éves történetét, azt kell mondanunk: valóban félreértések és végletek között csapongott ebben az egyház jobbra-balra. Mi az egyik véglet? Az, hogy fel az égbe száműzzük az Isten országát. Isten országa ott fent, a felhők fölött van, valahol nagyon-nagyon messze. Ott van minden jó – ami pedig a földön van, az semmi, az rossz. A földi nemcsak értéktelen, hanem bűnös is. A remeték ezért gondolták, hogy mindent, ami a földi örömhöz kapcsolódik, ki kell irtani, el kell nyomni, meg kell sanyargatni a testet is, és nincs más dolgunk, mint várni, hogy bukás nélkül leélve az életet elköltözhessünk odaátra. Ám ha igazuk lenne, fölösleges előjáték lenne csak az, amit életnek nevezünk a földön. Nem lenne akkor sokkal jobb nekünk, ha minél előbb átköltöznénk „odaátra”?

Miért van ez? Azért *„mert ahol az élet fájni és szorítani kezd, ott hűvös idegenséggel toljuk el magunktól a világot, s a levegőbe felröppenve szárnyalni kezdünk az égi régiók felé”* – mondja ez a teológus. Az élet pedig tud fájni és szorítani. S az ember olyankor szívesen repdes el,

és reméli, hogy majd odaát jó lesz. Odaát minden szép. De akkor ez lenne az Isten országa? Sokan tudják, akik most itt ülnek, hogy volt egy korszak, amikor azt tanították, hogy a vallás ópium: fájdalomcsillapító, amivel magunkat kábítjuk, hogy elmenekülhessünk a világ gondjai, fájdalmai elől. Igazuk lett volna? Ennyi lenne a mennyország? Egy projekció, kivetítés, egy olyan reménység, hogy majd egyszer, majd máshol, odafent? A szenvedő emberek ábrándja, hogy valahol vár ránk egy ennél szebb világ? S ma is hányan találkozunk ezzel az elképzeléssel, az utóbbi időben is igen gyakran. Zoránnak van egy száma, hogy „Kell ott fenn egy ország...” Ez nem a saját száma volt, de ő is elkezdte énekelni – akkor, amikor meghalt a felesége. Nem létezik, hogy ennyi lenne csak az élet! Nem hiszek, de mondják sokan „kell ott fenn egy ország...” Ez az egyik véglet.

A másik véglet, hogy lerángatjuk a földre az Isten országát – le a mi világunkba. Igen, van egy országa Istennek, de azt itt és nekünk kell megvalósítani. Akik ezt mondják, azoknak abban igazuk van, hogy a Biblia is azt mondja, hogy itt kell Isten országáért munkálkodni. Ez igaz. De az már nem jó, amikor mi akarjuk ezt kézbe venni, s mi akarjuk megmondani, hogy hogyan is kell azt csinálni. Nézzétek meg, amikor az emberek ilyen földi mennyországot akartak, abból mindig szenvedés lett. A 20. század két nagy diktatúrája, a barnaingesek meg a vörösingesek rémuralma, mind a kettő azt ígérte, hogy felépíti a mennyországot – itt a földön. S az a bizonyos teológus éppen az egyik ilyen diktatúrának lett az áldozata. De azóta megváltozott volna az ember?

Azt mondja egy nagy angol író, hogy azért nem kell a vallás a modern embernek, mert a földön képzelel el a paradicsomot. Nem néz az égre, csak a földre, és itt keresi a maga boldogságát.

De mit mond erről Jézus? *„Amikor a farizeusok megkérdezték tőle, hogy mikor jön el az Isten országa, így válaszolt nekik: Az Isten országa nem úgy jön el, hogy az ember azt előre kiszámíthatná. Azt sem mondhatják: Íme, itt, vagy íme, ott van! Mert az Isten országa közöttetek van!”* (Lk 17,20–21) Nem itt, nem ott, nem úgy, ahogy ti azt várjátok, kedves farizeusok. Isten országa közöttetek van. Más fordításokban úgy van, hogy *benne*tek; mind a két fordítás ugyanúgy helyes.

Bennetek, közöttetek – mit jelent ez? Azt, hogy Isten országa maga a Názáreti Jézus Krisztus. Ő az, aki ott áll közöttük! Miért Jézus Krisztus az Isten országa? Mert aki Őt elfogadja hittel, az belép az Isten országába. Mert mi az, hogy Isten országa, mi az, hogy paradicsom? Az Istennel való közösségnek az állapota, amikor újra együtt vagytok a szent és igaz Istennel, akitől a bűnöm eddig elválasztott. Ez a paradicsom, ez az állapot. Ezt hirdeti meg Jézus, ezt a közösséget. Ezért kezdi azzal, hogy *„beteljesedett az idő, és elközelített az Isten országa”*, azaz megint közösségbe lehet kerülni Istennel. Ezt nem érti akkor Keresztelő János! Jézus ezt hirdeti ahelyett, hogy ítéletet hirdetne, a bűnösök elítélését? Igen! Ezt hirdeti. Sőt! Jöjjetek énhozzám mindnyájan, jöjjetek! Legyetek a testvéreim, hogy Atyátokká legyen az Isten! Nem jöhetnél, hiszen bűnös vagy? Persze. De én azért jöttem, hogy helyetted mindazt elhordozzam, üzeni Jézus.

Ezért kérjük Jézus nevében az Atyát mi is, minden imádságunkban. Ő az, aki újra összeköt a szent Istennel bennünket. Mert a bűn valóban elválaszt. És Jézusnak azért kellett azt tanítania, amit, azért kellett a kereszten meghalnia, hogy érte Isten el tudjon bennünket fogadni igaznak. Az Ő igazságát tulajdonítja nekünk.

Van egy ősi kézirat, ahol Lukács evangéliumában a „jöjjön el a te országod” kéréshez valaki hozzátette a következőt: „és Szentlelked tisztítson meg bennünket!” Jöjjön el a te országod és Szentlelked tisztítson meg bennünket. Emeljen föl. Minden ünnep az egyházban emlékezés, emiatt. Mert mi az, hogy karácsony? Az, hogy eljött közénk Jézus Krisztus, aki elhozta nekünk az Isten országát. Mi az, hogy húsvét? Legyőzte a halált, győzött, és eljött az Isten országa. Mi az, hogy pünkösöd? Kitöltetett a Szentlélek, aki által nemcsak tudom, hanem elfogadom, átélem, hogy beléphetek az Isten országába. Minden erről szól. És mi az egyház? Az ennek örülő, örvendező emberek közössége. S mi kell ahhoz, hogy ez megvalósuljon? Csönd és imádság. Mert meg kell látni Jézusban, hogy Ő kicsoda, és meg kell látni magamban, hogy én ki vagyok, hogy itt rólam van szó, nekem van erre szükségem. S amit a feltámadott Jézus Krisztus kínál, az adja meg nekem azt, amire mindig is vágytak elődeink, akik pótcselekvésből vagy kivetítették valami furcsa túlvilági dologra, vagy itt a földön próbálták megvalósítani azt, amit csak megkapni lehet. Ő hozta el, és egyedül általa lehet életem, sőt örök életem.

De egy kérdést mi is föltehetünk: Mikor jön el? Az idő egy furcsa dolog. A Biblia két szót is használ rá.

Nem szeretem, amikor az igehirdetésbe görög szavakat hozunk, de hát az egyik biztosan ismerős: *kronosz*, lásd kronológia. És van egy egészen más idő, a *kairosz*, ami egy alkalmat, valamire alkalmas időt jelent. S az a bajunk sokszor, hogy Isten országának az eljövételére időben úgy gondolunk, mint csupán egy kronológiai eseményre, hogy majd valamikor... Mikor? Gondoljátok bele, hogy a farizeusok úgy kérdezték ezt, hogy mikor lesz már az, amikor a rómaiakat kiűzzük, és végre Izráel megint nagy lesz, és Isten népe leszünk, és Isten országa a miénk.

Mi pedig úgy szoktuk képzelni, hogy az Isten országa majd biztosan a feltámadáskor jön el. Vagy majd az utolsó napon. Nem, nem „valamikor”, mondja Jézus: Isten országa *közöttetek* van. Azaz: Isten országa már itt van, jelen van, mégpedig benne. De azt meg kell ragadni. Ne az időpontot kutassátok, hanem az alkalmat keressétek! Az alkalmas időt! Mi is mondjuk így magyaráz, hogy „megragadni az alkalmat”, vagy hogy „ezt a lehetőséget meg kell ragadni”. Ez az a most. Még ma, ha az ő szavát halljátok... Mert most találsz igazgyöngyre. Mert most találsz igazi kincsre. „*Ma, ha az ő szavát halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket...*” (Zsid 3,7–8) Ott a kincs! Ha az ember arra a kincsrátalál... Nagyon szép Jézus példázata, amit hallottunk most is, hogy egy ember keres sok mindent, ám egyszer valami olyat talál, hogy közben rádöbben, bizony annak a fényében minden más, és amit eddig értékesnek tartott, az csak fakó, értéktelen. Mert Isten országával mindent megkapok: földi életem értelmét, kapok mellé erőt, kapok mellé vigaszt, kapok mellé örömet,

mert együtt lehetek azzal az örökkévaló Istennel, aki ezt az örökkévalóságot adja nekem örökségül.

Mégis miért nehéz azt kimondani, hogy jöjjön el a te országod? Őszintén azért nehéz kimondani, mert ez – hogy valakit idézzek – hadüzenet. Hadüzenet saját magam ellen. Legyünk őszinték: a mi imádságainknak hány százaléka az, amiben tulajdonképpen azt kérjük, hogy „jöjjön el az én országom”? Félek, hogy 90 százalék fölött. Jót akarok, Uram, segíts, hogy sikerüljön, és az legyen, amit én szeretnék. Ám a „*Jöjjön el a te országod*” azt jelenti, hogy legyen meg a te uralmad, a te királyságod. Mi a saját uralmunkat építjük. Helyette a te országod, a te uralmad valósuljon meg először az én életemben, s aztán menjen kifelé, egyre többekhez.

Van ez a három kérés, hogy „*szenteltessék meg a te neved, jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod*”. Minden írásmagyarázó elmondja, hogy ezt úgy kell helyesen értelmezni, hogy mind a három kérés mögé odaillesztjük, amit Jézus az utolsó után mondott: „*amint a mennyben, úgy a földön is*”. Szenteltessék meg a te neved – amint a mennyben, úgy a földön is. Jöjjön el a te országod – amint a mennyben, úgy a földön is. S legyen meg a te akaratod – amint a mennyben, úgy a földön is. Persze, ha azt mondjuk, hogy „*amint a mennyben*”, és Istené az egész világ, akkor jogos a kérdés, meg is szokták kérdezni, hogy miért kell érte imádkozni? Miért kell kérni, hogy eljöjjön? „*Jöjjön el a te országod...*” Honnan? Hová? Hát nem Isten uralkodik mindenhol? Nincs ott mindenhol? Viszont így már érthető, hogy miért kell kérni. Hogy legyen meg *ben-nem*! Isten országa az a fajta paradicsomi állapot, ami-

kor együtt vagyunk Istennel szeretetben, mert az Isten szeretetből teremtett, szabadon. Ezt kérni kell.

Az Úristen nem használ erőszakot, és azért teremtett bennünket szabadnak, hogy szeretetből tudjuk az Ő szeretetét elfogadni, és ott nincs helye az erőszaknak. Itt is, amikor újjá akar bennünket teremteni és újjá akar szülni, itt is ez van. Nézzük meg Jézust, ahogy tanít az Isten országáról. Fölkínálja, hívogat és vár. Kapcsolatba akar velünk kerülni, mert a hit nem más, mint egy szeretetkapcsolat. Rátalálni a kincsre és boldognak lenni. *„Nem hatalommal és nem erőszakkal, hanem az én lelkemmel! – mondja a Seregek Ura”* – olvassuk az Ószövetségben (Zak 4,6). Igen, *„nem hatalommal, nem erőszakkal, hanem az én lelkemmel”*. Így hívogat a mindenható Isten az Ő országába. Ezért szólt úgy Jézus első prédikációja, ahogy! S amikor én elmondom a Jézustól tanult imádságot, és kimondom, hogy *„jöjjön el a te országod”*, akkor azért imádkozom, hogy ez meglegyen bennem. Megtérek és hiszek az evangéliumban.

De ez nem megy egy csapásra. Amikor azt szeretném, hogy Isten legyen az életem ura és királya, az egy komoly döntés. De hát nagyon jól tudjuk, hogy ha ki is tudjuk mondani, akkor sem az lesz, hogy hirtelen átváltozunk és mától kezdve angyalokká válunk. Mi emberek maradunk, pontosabban Krisztust elfogadó, Istennel élő, tehát országába belépő, de bűnös emberek. És ezt is, ahogy a bocsánatot is, naponta kérnünk kell. Ilyenkor azt kérem: egyre inkább legyen az életemen látható, hogy te vagy annak az Ura, és én a te országodnak vagyok a tagja. Látszódjon meg rajtam, hogy kihez tartozom, és ki az én uram. Ezért kell kérni minden nap.

Mert Jézus országa valóban nem e világból való, de ebbe a világba való! A mi szívünkbe, a mi világunkba, a mi életünkbe. Most ezért imádkozzunk!

Ámen.

Imádkozzunk!

Úr Jézus Krisztus! Köszönjük Neked, hogy Te azért jöttél el erre a földre, hogy valami olyat ajándékozz nekünk, amit ember saját erejéből soha el nem érhetne. Köszönjük, hogy azért jöttél, hogy újra nagybetűs Emberek lehessünk. Olyanok lehessünk, akik egymást segítik, egymást szeretik, egymást támogatják, s amikor rosszat követnek el, akkor azt megbánják, Hozzád fordulnak bocsánatért és erőért, hogy ezentúl másként legyen, és újra úgy viselkedjünk egymással, mint akik gyermekek vagyunk, a Te gyermekeid, ezáltal testvérek.

Köszönjük, Urunk, hogy a Te országod valóban élet. Köszönjük, hogy kérhetjük nap mint nap, hogy Te uralkodj a mi életünkben. Sokszor próbálunk uralkodni a körülöttünk lévőkön, azokon, akik ott vannak mellettünk, vagy alárendeltek. Olyan jó lenne, ha azt tudnánk továbbadni, amit Tőled is kapunk!

Urunk, így adj nekünk valóban békességet, így munkálkodj bennünk, és így adj körülöttünk is békességet. Könyörgünk, hallgass meg minket! Ámen.

*Horsai Ede
egyetemi lelkész*

„Legyen meg a te akaratod, amint a
mennyben, úgy a földön is!”
(Mt 6,10)

Lekció:

„Akkor elment velük Jézus egy helyre, amelyet Gecsemánénak hívtak, és így szólt tanítványaihoz: Üljetek le itt, amíg elmegyek, és amott imádkozom. Maga mellé vette Pétert és Zebedeus két fiát, azután szomorkodni és gyötrődni kezdett. Akkor így szólt hozzájuk: Szomorú az én lelkem mindhalálig: maradjatok itt, és virrasszatok velem! Egy kissé továbbment, arcra borult, és így imádkozott: Atyám, ha lehetséges, távozzék el tőlem ez a pohár; mindazáltal ne úgy legyen, ahogyan én akarom, hanem amint te. Amikor visszament a tanítványokhoz, alva találta őket, és így szólt Péterhez: Nem tudtatok egy órát sem virrasztani velem? Virrasszatok, és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek: a lélek ugyan kész, de a test erőtlens. Másodszor is elment, és így imádkozott: Atyám, ha nem távozhat el tőlem ez a pohár, hanem ki kell innom, legyen meg a te akaratod. Amikor visszament, ismét alva találta őket, mert elnehezült a szemük. Otthagytá őket, újra elment, és harmadszor is imádkozott ugyanazokkal a szavakkal. Azután visszatért a tanítványokhoz, és így szólt hozzájuk: Aludjatok tovább és pihenjetek! Íme, eljött az óra, és az Emberfia bűnösök kezébe adatik.” (Mt 26,36–45)

Szeretett Testvérek! Kedves Gyülekezet!

Az úri imából felolvasott rövid és nyilván mindenkinek ismerős mondat után egy kézenfekvő kérdés tevődik fel: Mi az Isten akarata? Rendkívül megosztó kérdés ez, mert az egyik oldalon az az érzésünk, hogy teljesen világos számunkra, mit akar az Isten, a másik oldalon viszont az az érzésünk támadhat sokszor, hogy fogalmunk sincs, mi az Isten akarata velünk és az életünkkel. Mert egyfelől bizonyára van egy sor helyes és biblikus válaszuk, igei kapaszkodónk. Idézhetnénk a Tízparancsolatból, mely Isten akaratának törvénybe iktatott formája, vagy más ó- és újszövetségi parancsokat, melyeken keresztül az isteni akarat válik nyilvánvalóvá. Másrészt a kérdés mégis sokkal konkrétabban tevődik fel az életünkben: mit akar tőlem az Isten? Mit akar kezdeni velem az Úr? Mi az Isten akarata az én életemmel? S itt a válasz már közel sem olyan egyértelmű.

Gyülekezetünk fiataljai, ahonnan érkeztem, gyakran keresnek fel olyan kérdésekkel, hogy például: „Az orvosi egyetemre adjam-e be a jelentkezésemet, vagy inkább biológiatanár szakra? Mit akar tőlem az Isten? Menjek teológiára, vagy válasszam a történelmet? Mind a kettőt nagyon szeretem, de mit akar tőlem az Isten? Hol akar látni engem?” És ugyanezek a kérdések vetődnek fel fiatalok aktuális párkapcsolatai során is: „Ő az igazi, őt rendelte mellém az Isten? Mi az Isten akarata?” Aztán később, a munkavállalásnál, családalapításnál, otthonteremtésnél, az élet kisebb és nagyobb kérdéseiben, döntéshelyezeteiben ugyanígy felmerül: mit akar tőlem az Isten, mi az Isten akarata?

Az egyik oldalról nagyon jó, hogy ilyen kérdések fogalmazódnak meg. Mert ezek mögött a kérdések mögött egy nagyon is kegyes szándék húzódik, hogy tudniillik a keresztyén ember nem akarja Isten nélkül eldönteni a dolgait, megtervezni a jövőjét. Másrészt azonban úgy gondolom, hogy talán mégis a kérdéssel magával van a baj. Mert hiába lapozgatjuk a Szentírást, oda vagy vissza, hiába beszél nekünk ezeken a lapokon keresztül Isten a saját akaratáról, nem fogja eldönteni helyettünk sem a pályaválasztást, sem a párválasztás kérdését, sem meghozni más döntéseinket. Talán helyesebb lenne ezért máshogy megfogalmazni a kérdést, és inkább azt felfedezni a Szentírásban, hogy milyen az Isten akarata, melyek ennek az akaratnak a tulajdonságai. Milyen az az akarat, amely az így vagy úgy sikerült döntéseimet fel tudja karolni? Milyen az az akarat, amelyhez igazodhatok, vagy amely olykor talán hozzám is tud igazodni? Milyen az az akarat, amely engem bátorít, vigasztal vagy megerősít?

Elsőként azt mondhatjuk, hogy ez az akarat mindenképpen független, korlátlan, szuverén akarat. Az Isten akarata ilyen. Ez rögtön világossá válik a Szentírás első lapjain, a teremtés történetéből. Isten szuverén akaratának első gyümölcse ugyanis a mi világunk. Ő azt akarta, hogy legyen, és lett. Világunk azé a teremtető akaraté, amely képes a semmiből valamit alkotni – és ez páratlan akarat. Olyan, amely képes a káoszból rendet létrehozni – és ilyet sem találunk még egyet ebben a világban. Isten akarata ilyen, független, szuverén, korlátlan, s ennek az akaratnak köszönhető, hogy vagyok, hogy mi itt vagyunk, hiszen Ő teremtetett minket

is. A „legyen meg a te akaratod” valósága maradéktalanul és hiánytalanul legelőször is a teremtés során érvényesül, ahol nincs akadálya annak, hogy amit az Isten kigondol, amit akar, az úgy legyen, az mindentől függetlenül, szabadon megvalósulhasson.

A kérdés ezek után, hogy mi értelme van akkor azért imádkozni vagy az úri imádságban ezt a kérést megfogalmazni, hogy „legyen meg a te akaratod”. Ha ez az isteni akarat ennyire szuverén, ennyire korlátlan, hogy még ezt a teremtetett világot is létre tudta hozni, akkor miért nem tud érvényesülni maradéktalanul most is és itt is? Mert azt kell tapasztalnunk, hogy nem valósul meg mindenben... Elég csak körülnéznünk ebben a világban. Vagy belegondolni a Miatyánkban a mai kérésébe, amely szintén azt állítja, hogy csak a menny az a szféra, ahol maradéktalanul teljesül, ahol akadálytalanul végbemegy az Isten akarata: „... amint a mennyben, úgy a földön is”. A földi körülmények között ezt kérni kell. Jézus Krisztus maga adja a szánkba a kérést, hogy a földi körülmények között tisztán érvényesülhessen az Úr akarata. Miért? Azért, mert Isten akarata itt szembe találja magát egy másik akarattal – mégpedig az emberével.

Az ember és a neki adott szabadság nagyon komoly kockázati tényező volt a teremtéskor. S az ember rosszul élt ezzel a lehetőséggel, ismerjük jól a történetet. Rosszul használta az akaratát, és így lett a föld, a mi tapasztalati világunk nehezített pálya az Isten akarata számára. A föld, a mi világunk az a közeg, ahol megtörténhetnek olyan dolgok, amit nem Isten akar, ahol létezik az isteni akarattal való szembeszegülés kate-

góriája. Az emberi természetnek van ugyanis egy lényegi összetevője, amely az Istentől viszont teljesen hiányzik, sőt, azzal teljesen ellentétes, ez pedig a bűn. A Biblia szerint a bűnre való hajlam az egyik fő mozgatórugója az emberi akaratnak. Ezt Pál fogalmazza meg legvilágosabban, a római gyülekezethez írt levelében, ahol ezt olvassuk: *„Hiszen nem azt teszem, amit akarok: a jót, hanem azt cselekszem, amit nem akarok: a rosszat. Ha pedig azt teszem, amit nem akarok, akkor már nem én teszem, hanem a bennem lakó bűn.”* (Róm 7,19–20) A bűn így mozgatja az emberi akaratot. S Isten akaratára és a lázadó emberi akarat konfliktusba kerül itt a földön. Ez leginkább ahhoz hasonlít, mint az a viszony, amit megél egy szülő a kisgyermekével, aki éppen a dackorszakát éli. A két-hároméves gyermekek egyik fő irányelve – én ezt otthon előben tapasztalhatom nap mint nap –, hogy „legyen meg az én akaratom”. „Nem tudok még rendesen villával enni, de én azt akarom.” Vagy: „Tudok már rendesen villával enni, de nem akarok!”, és folytathatnánk a sort. S ez teljesen normális, ez teljesen emberi (és hála Istennek, kinőhető!), mégis a tanulság az, hogy ha mélyen magunkba nézünk, akkor azt látjuk, hogy ez a dac végigkíséri az emberi életet. Dackorszak ide vagy oda, az ember egész életében arra törekszik, hogy érvényesíthesse a maga akaratát. Talán megtanulja kezelni a helyzetet, ha el kell fogadnia más akaratát, talán nem követeli ezt már annyira hangosan vagy látványosan, mint egy kisgyermek, de vágyik erre.

Az ember és az ő bűnnel terhelt akaratára az oka annak, hogy a Miatyánknak ebben a kérésében különbséget

kell tenni menny és föld között. Az ember bűnnel terhelt akarata miatt kell naponta imába foglalni ezt a sort, ezt a kérést, hogy *„legyen meg a te akarated, amint a mennyben, úgy a földön is”*. Ezek után jogos volna a kérdés, hogy akkor mi köze van még egymáshoz a mennynek és a földnek. Mert azt látjuk, hogy alapvetően semmi, sőt, ellentétei egymásnak, alapjaiban különböznek, más a működési elvük. Mégis, az Istennek gondja van arra, hogy megmaradjon a kapcsolat, hogy ez a két szféra ne különüljön el teljesen egymástól. Ő újra és újra letekint az emberre, lehajol hozzá, párbeszédet kezdeményez vele. Olvashatjuk a Bibliában, ahogyan elküldte angyalait az üzenetével, látomást vagy ígét adott a prófétáknak, majd pedig testet öltésével belépett ebbe a szférába, s megtette azt a lépést, amellyel a menny és a föld a legközelebb kerül egymáshoz. Istennek gondja van arra, hogy menny és föld érintkezzen, gondja van arra, hogy menny és föld kommunikáljon egymással. S az Isten akarata éppen ezért egy másik jelzővel is illelhető, úgymint üdvözítő akarata. Ez lehet a másik fontos megállapításunk: Az Isten akarata üdvözítő akarata. Ezt megint Pál fogalmazza meg nagyon világosan és egyértelműen, egyik levelében olvassuk: a mi Istenünk azt akarja, *„hogy minden ember üdvözljön, és eljusson az igazság megismerésére”* (1Tim 2,4). Úgy gondolom, ha ma csak ennyit jegyzünk meg, akkor már sokat tanultunk: nekünk olyan Istenünk van, aki azt akarja, hogy minden ember üdvözljön és eljusson az igazság megismerésére. Az Isten akarata tehát az ember megszabadulását, a javát, az üdvösségét szolgáló akarata. Akarat, amely

képes helyrehozni azt, ami elromlott, akarat, amely meggyógyít. Jézus mondja egyszer: „*Akarom. Tisztulj meg!*” – és a leprás megtisztult, meggyógyult (Mt 8,3). Az isteni akarat meghozta számára a gyógyulást, és egyben megmutatta azt az isteni szándékot, amely az egész világ gyógyulását akarja. Mert Krisztus ezért jött. Az ember elvetése, elhagyása ellentétes az Atya akaratával. Erről Jézus tanít abban a jól ismert példázatban, ahol a száz juh közül egy elkóborol, és a pásztor ott hagyja a kilencvenkilencet, utána megy az elkóborolt-nak, és azt mondja, hogy ugyanígy a ti mennyei Atyátok sem akarja, hogy elveszen egy is e kicsinyek közül (Lk 15,4–7). Az Atya nem akarja ezt, mert az Ő akaratát üdvözítő akarat, megmentő, megszabadító akarat. Isten akaratát az, hogy Vele legyünk, hogy örökké Vele legyünk, úgy, mint az Ő nyája, hiánytalanul, úgy, mint az Ő háza népe, annak minden tagjával, úgy, mint az Ő gyermekei és örökösei.

A Miatyánknak azért is különleges mozzanata ez a harmadik kérés, mert az ember tekintetét a mennyről a föld felé irányítja. Az úri imádság szerkezetében nagyon sokan megfigyelték már, hogy az első három kérés az Isten dicsőségéért hangzik, a második három kérés pedig az ember javát tartja szem előtt. De itt a harmadik kérés végén, éppen Isten akaratát kapcsán fedezhetjük fel az átmenetet, hiszen az üdvözítő akarat úgy jelenik meg itt, hogy összeköti a mennyet és a földet. Mintha közös nevezőt akarna találni a „jöjjön el a te országod” mennyei víziója és a „mindennapi kenyerünk” hétköznapi, emberi, földi valósága között. S milyen csodálatos, hogy ez az összeköttetés az üdvözítő

akaratban maximálisan megvalósul! Hiszen Krisztus azt a bizonyos mennyei dicsőséget képes volt otthagyni, és az emberek javáért belépett ebbe a földi világba – mert ez az Isten üdvözítő akarata.

Milyennek ismerhetjük még az Isten akaratát? Isten akarata egyben megszentelő akarat, amely jobb emberré akar tenni bennünket. Ezt szó szerint olvassuk is a Szentírásban, Pál apostol írja a thesszalonikai gyülekezetnek: *„Az az Isten akarata, hogy megszentelődjete...”* (1Thessz 4,3). Isten azért adta a rendelkezéseit, azért adta a törvényeit, a parancsolatait, hogy segítse az embert a megszentelődés útján. Azaz, hogy abban tudjon tájékozódni, hogy mi az Isten akarata, mi az, ami neki tetsző, mi az élet útja, amit az Isten kínál az Ő kijelentésében. Nem véletlen az sem, úgy gondolom, hogy Máté evangéliumában éppen a Hegyi beszédben jelenik meg az úri imádság: hiszen a Hegyi beszédben Jézus éppen azt világítja meg a hallgatói számára, hogy milyen akarat és milyen szándék áll a törvények mögött, és hogyan lehetünk valóban engedelmes gyermekei az Atyának. Éppen Krisztus az, aki tanításában, saját személyes életpéldájában erre az engedelmességre nevel. *„Az az indulat legyen bennetek – írja Pál jól ismert himnuszának bevezetőjében –, amely Krisztus Jézusban is megvolt...”* (Fil 2,5) Ez az indulat pedig az engedelmesség indulata, az egyedül Istennek való, feltétlen engedelmességé: teljesen alárendelni magamat a mennyei Atyának, az Ő akaratának. Ezt éppen Jézustól tanulhatjuk meg, aki megtette ezt a végsőig; a kereszthalál árán is elfogadta az Atya akaratát, és tudott mindvégig engedelmes lenni.

Nem egyszerű dolog ez. Túrmezei Erzsébetnek van egy verse, amely a Miatyáknak éppen ezzel a kérésével foglalkozik. Csak a címét hadd idézzem: *A legnehezebb kérés*. Mert vannak élethelyzetek, amelyekben egyáltalán nem egyszerű kimondani ezt. Már az is megkérdőjeleződik sokszor, hogy ami velem történik, az lehet-e az Isten akarata... Miért engedi Isten a betegséget, a fájdalmat, a katasztrófákat, a háborút? Lehet erre jó szívvel azt mondani, hogy „legyen meg a te akaratod”? S ez a kérés, amelyen talán a legtöbbször átsiklunk, vajon hogyan hangozhat a Szíriában élő, üldözött keresztyéneknek a szájából, vagy hogyan hangozhat egy pozitív rákszűrésű lelet után, hogyan hangozhat egy elveszített magzat vagy egy elveszített hozzátartozó miatti gyászban? Vagy a családi otthon, a munka elvesztése után hogyan hangzik ez: „legyen meg a te akaratod”? Igen, a legnehezebb kérés. Talán éppen ezek a helyzetek adják meg ennek a kérésnek az igazi súlyát, az igazi komolyságát és egyben az engedelmességünknek az igazi próbáját.

Bizonyára vannak itt is közöttünk, akik jártak már meg hasonló mélységeket, és vannak talán olyanok is, akiket Isten eddig megkímélt ezektől. Egy biztos: Jézus pontosan ismeri ezeket a mélységeket, ezeket a kilátástalan emberi helyzeteket, ahol olyan nehézé válik ez a kérés, ahol ez lesz a legnehezebben kimondható mondat. Gondoljunk a Gecsemáné-kertben rettegő, gyötrődő, vért verejtékező Jézusra, akinek szintén meg kell küzdenie ezzel a mondattal, s annak minden nehézségével: „...*legyen meg a te akaratod.*” (Mt 26,42) A Szentháromság Isten belső dialógusa ez, és ebben a

dialogusban egymásnak feszül az isteni és az emberi akarat, ami Jézusban együtt van jelen. Jézus nem akar fájdalmat érezni, nem vágyik a kínhalálra, nem akarja azt az emberi érzést, amit a szenvedés és a kereszthalál jelent majd a számára. Mint Megváltó ugyan kész megcselekedni az Isten akaratát, de emberként gyenge hozzá, és neki is nehéz kimondania: „Legyen meg a te akaratod.” Jézus ezzel nem azt kéri, hogy az Atya akarata végbemehessen, hiszen tudja jól, hogy az Isten véghez viszi azt, amit eltervezett. Sokkal inkább azt kéri itt, hogy ő maga elég erős legyen, hogy neki magának legyen elég ereje ebben közreműködni.

A megszentelődés éppen ezt jelenti. A megszentelődés útján járni azt jelenti, hogy nem passzív szemlélői vagyunk Isten terveinek, hanem közreműködők vagyunk abban, hogy azok megvalósuljanak. Nem csak szemléljük azt, hogy Isten akarata ilyen vagy olyan formában itt a földi körülmények között megvalósul. Nem ölbe tett kézzel figyeljük, hogy a világban aktiválódott istenellenes akarat és emberi gonoszság hogyan próbál gáncsot vetni Isten akaratának és tervének, mondván, hogy a terv úgyis végbemegy... Igen, valóban végbemegy, hiszen az isteni terv jóval nagyszerűbb annál, hogy mi megghiúsíthatnánk, de itt másról is szó van: lehetünk közreműködők, lehetünk munkatársak, lehetünk egy akaraton a világ teremtményével.

Ez ennek az imakérésnek a nagy ajándéka. Elköteleződhetünk az isteni akarat mellett, felajánlhatjuk, odaszánhatjuk magunkat. Mivel a bibliai gondolkodás szerint az akaratnak a kiindulópontja a szív, akár fogalmazhatunk így is: együtt dobbanhat a szívünk Isten

szívével. Ha a bűnös ember lázadó akarata akadályokat akar gördíteni az Isten terve, az Isten akarata szabad folyásának útjába itt a földön, akkor ezzel szemben a megtért ember hitttel elmondott imája, engedelmessége, hűsége, alázata nem más, mint „akadálymentesítés”. Az akadálymentesítés első lépése pedig az, hogy számolok önmagammal mint akadállyal, akár naponként is. Minél teljesebb ez az akadálymentesítés, azaz minél többen tudnak egy akaraton lenni az Istennel, „egy csónakban evezni” vele, „egy szekeret húzni” vele, annál közelebb az Isten országa. Ezért is kérjük szinte egy levegővel az úri imádságban: „jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod.”

Az imádság meghallgatásának a garanciája is abban áll, ha a saját akaratomat alá tudom rendelni a korlátlan, az üdvözítőnek és a megszentelőnek megismert Isten akaratának. János első levelének végén olvashatjuk a következőket: *„Az iránta való bizalmunk pedig azt jelenti, hogy ha bármit kérünk az ő akaratá szerint, meghallgat minket.”* (1Jn 5,14) Jézus azt szeretné, hogy mi így imádkozzunk. S az imánkat záró „ámen” erre erősít rá: így legyen. „Ne úgy, ahogy én akarom, vagy ahogyan kértem, vagy ahogyan én töredékesen próbáltam megfogalmazni az imámban, ne úgy, ahogy én akarom, hanem amint te.”

Kedves Testvéreim! Isten akarata egyedülálló, korlátlan, Isten akarata üdvözítő és megszentelő akarat! Ez ad bátorítást nekünk a mindennapokban, a keresztyén életben. Mert jó egy ilyen akarat hatása alatt lenni, jó egy ilyen akaratnak az oltalmában élni. De egy-szersmind hadd legyen feladatunk is az Isten akaratát

hirdetni, beállni a sorba és azon igyekezni, hogy egy akaraton legyünk a világ teremtetőjével! Mert ami itt a földön történik, az a mi felelősségünk is. Így legyünk egy akaraton a mindenható Istennel, hogy valóban úgy legyen meg az Isten akaratja itt a földön bennünk, velünk és általunk is, ahogyan a mennyben.

Ámen.

Imádkozzunk!

Felséges Istenünk, mindenható Atyánk! Magasztalunk Téged azért a semmivel össze nem hasonlítható akaratért, amely létrehívta a mindenséget, benne minket is. Bocsásd meg nekünk, hogy akaratunk oly sokszor szembe megy a tieddel, akadályozza annak tiszta megvalósulását a földön. De hálát adunk azért, hogy ennek ellenére Te Jézus Krisztusban mégis teret engednél üdvözítő akaratodnak, amely által megszabadultunk és felszabadultunk arra, hogy Neked szolgálva, a Te akaratod szerint cselekedve haladjunk a megszentelődés útján, s amely által az örök élet felől is reménységünk lehet.

Odaszánjuk ezért most magunkat országod munkálására, a jó hír továbbadására, hogy sokak megtérjenek és éljenek. Ebben szeretnénk egy akaraton lenni Veled. Ajándékozz meg minket ezért krisztusi indulattal, azzal az engedelmességgel, amellyel Ő tudta teljesíteni a Te akaratodat. Ámen.

Dr. Németh Áron
lelkész, egyetemi adjunktus

„Mindennapi kenyerünket add meg
nekünk ma, és bocsásd meg vétkeinket,
miképpen mi is megbocsátunk
az ellenünk vétkezőknek!”
(Mt 6,11–12)

Lekció:

„Akkor Péter odament hozzá, és ezt kérdezte tőle: Uram, hányszor kell megbocsátanom az ellenem vétkező testvéremnek? Még hétszer is? Jézus így válaszolt: Mondom neked, nemhogy hétszer, hanem még hetvenszer hétszer is. Ezért hasonló a mennyek országa ahhoz a királyhoz, aki el akarta számoltatni a szolgáit. Amikor hozzákezdett, egy olyan embert vittek elé, aki tízezer talentummal volt adósa. Mivel nem volt miből fizetnie, megparancsolta az úr, hogy adják el őt és feleségét, gyermekeit és mindenét, amije van, és úgy fizesse meg. A szolga ekkor leborult előtte, és így esedezett: Légy türelemmel irántam, és mindent megfizetek neked. Az úr pedig megszánta a szolgát, elbocsátotta, és elengedte az adósságát. Amikor azonban kiment az a szolga, találkozott egyik szolgatársával, aki száz dénárral tartozott neki. Megragadta, fojtogatni kezdte, és ezt mondta neki: Fizesd meg, amivel tartozol! Szolgatársam ekkor leborult előtte, és így kérlette: Légy türelemmel irántam, és megadom majd neked. De az nem engedett, hanem elmenve börtönbe záratta őt, amíg meg nem fizeti a tartozását. Amikor szolgatársai látták ezt, nagyon felháborodtak. Elmentek, és jelentették uruknak mindazt, ami

történt. Akkor magához hívatta őt ura, és így szólt hozzá: Gonosz szolga, elengedtem minden tartozásodat, mivel könyörögtél nekem. Nem kellett volna neked is megkönyörölnöd szolgatársadon, amint én is megkönyörültem rajtad? És ura haragjában átadta őt, hogy kínozzák, amíg meg nem fizeti neki az egész tartozását. Így tesz majd az én mennyei Atyám is veletek, ha szívetekből meg nem bocsátotok, mindenki az ő testvérének.” (Mt 18,21–35)

Kedves Testvéreim!

Ezen az egész héten áthúzódó sorozaton eddig az úri imádság első három kéréséről volt szó. Istent magasztaló, neki jót kívánó kérések hangzottak el, és a nagy ív a mennyei Atyától a földön megvalósuló akarataig húzódott. Az Ő dicsőségéért, nevéért, akarataért hangzott az első három kérés, újra és újra megszólítva Őt: „Te”, „Te”, „Mennyei Atyánk”. A mai napon a negyedik, ötödik és hatodik kéréshez érkeztünk, és ebből a mai istentiszteleten a negyedik és az ötödik kérést fogjuk megvizsgálni, és annak üzenetét a magunk számára keresni.

Mondhatnánk, két részből áll az úri imádság, és most érkeztünk el a második feléhez. Az első három kérés szólt Istenről és Istenhez, a mennyei távlatokról, az örök Atyáról és Isten eljövendő országáról, időben átfogva mindent – most pedig elérkezünk azokhoz a kérdésekhez, amelyek a mi emberi világunkba vezetnek el bennünket. Talán ezek azok a kérések, amelyekre azt mondjuk: Jó, persze, leimádkoztuk az

első hármat is, de igazából, Atyám, ezeket szeretnénk kérni: kenyeret, bocsánatot és megtartatást. Az emberek hétköznapi világába érkeztünk, a saját szükségleteinket ismerjük fel ezekben a kérésekben. Még az imádság mondatszerkezete is megváltozik itt: most már újra és újra ez a szó hangzik el, hogy „mi”, „miénk”, „nekünk”.

Ha megnézzük ezt a három kérést, ami még előttünk áll ezen a héten, azt látjuk, hogy csodálatos rendben követik egymást. Először a mindennapi kenyérért tanít Jézus bennünket könyörögni – ez a jelen helyzetünk, a napi szükségletünk. Aztán a bűnbocsánat kérésére vezet át bennünket – amiben a múlt, elkövetett tetteink, a múltból utánunk nyúló, megköttöző bűnök kerülnek szóba. Majd utána következik a kísértés témája, az időben előttünk álló csapdák, amelyektől előre kérjük Istent, hogy óvjon meg bennünket – azaz az előttünk álló jövő. Jelen, múlt, jövő, minden ott van tehát ebben a három kérdésben. És még a mindennél is egy kicsit több. Hiszen amikor a kenyérért könyörgünk, akkor elsősorban az Atya Istenre gondolunk, a teremtetőre és a gondviselőre, aki ismeri szükségleteinket és gondot visel rólunk. Amikor bűneinkre gondolunk és a bűnbocsánatra, akkor Jézus Krisztus, a Fiú kell, hogy eszünkbe jusson, hiszen Ő az, aki a kereszten eleget tett minden vétünkért, és elhozta számunkra a bűnbocsánatot. Amikor pedig a jövőben előttünk álló kísértésekre gondolunk, akkor a Szentlélek Istenhez imádkozunk, aki mint pártfogó, mint oltalmazó meg tud bennünket erősíteni a hitben és az állhatatosságban. Milyen csodálatos, kerek egység ez az úri ima, és milyen csodála-

tos, kerek egység ez az utolsó, második három kérdés: jelen, múlt, jövő – Atya, Fiú, Szentlélek.

A mai napon ebből a három kérdésből kettőt veszünk vizsgálódás alá. Nézzük az elsőt: „*mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma*”. Ez egy olyan jó kérdés! Ez olyan könnyen a szánkra jön! Spontán felszabadul bennünk, nem kell előtte kegyes állapotba ringatni magunkat, nem kell az Atyát magasztaló köntösbe öltöztetni, hanem őszintén ki tudjuk mondani: „Atyánk, szükségleteink vannak, el kell tartani magunkat, nehéz a megélhetés, segíts nekünk!” Amikor Jézus ezt a kérést az emberi szükségletek kérései között előreveszi, akkor szeretetteljesen elismeri: igen, tudom, igazatok van. A teremtet világ részesei vagytok, teremtmények vagytok, akiknek táplálék kell, oltalom kell. Én ezt tudom. Tudja Jézus, hiszen együtt lakott és együtt vándorolt a tanítványaival, Ő is megéhezett, Ő is szomjazott, Ő is várt a samáriai kútnál, hogy a déli hőségben, a hosszú út után valaki végre merítsen vizet neki. A kereszten szenvedve is azt mondta, hogy „szomjazom”. Amikor pedig megvendégeli az ötezer embert, majd a négyezer embert, akkor is annak adja bizonyosságát, hogy tudja, mire van szükségünk. Tudja, és azt ígéri, hogy az Atya erről is gondoskodni fog.

„Mindennapi kenyerünk”. Van azért ebben a kérdésben is valami, ami nemcsak visszatükrözi érzéseinket, hanem többre és jobbra tanít. Ott van ebben is az útmutatás. Hiszen Jézus azt mondja: igen, tudok a szükségleteitekről. De azt is tudom, hogy mi a jó nektek; én azt is tudom, hogy mi az elég. A *mindennapi kenyérért* könyörögjete. Annyit kérjete, ami napról

napra elég. Jut, de nem marad. Van, de nem válik felhalmozott kincssé. Nektek elég. Annyit dolgoztok érte, hogy marad időtök egymásra, marad időtök a szerezetre, marad időtök a családokra, barátaitokra, testvéreitekre, és marad időtök az Atyára, az Atya nevére, az Isten országára, az Ő akaratára. Mindennapi kenyér... A Példabeszédek könyvének van egy szép mondása, ahol nagyon bölcsen azt mondja az Ószövetség tudós embere: *„Se szegénységet, se gazdagságot ne adj nekem! Adj annyi eledelt, amennyi szükséges, hogy jólakva meg ne tagadjalak, és ne mondjam: Kicsoda az Úr? El se szegényedjek, hogy ne lopjak, és ne gyalázzam Istenem nevét!”* (Péld 30,8–9) Ezt jelenti a mindennapi kenyér. Elég. Elég arra, hogy mi hálásan Istenhez forduljunk, elég arra, hogy legyen időnk azzal foglalkozni, ami igazán fontos. Bizony, jól teszi az Isten, ha megóv bennünket attól, hogy már annyi legyen, hogy azt higgyük, se emberre, se Istenre, se Jézusra nincs többé szükségünk!

„Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.” Ha azt mondtam, hogy a mindennapi kenyérért való könyörgést olyan jólesik kimondani, akkor azt kell mondanom most, hogy ezt a kérést pedig olyan nehéz igazán végig gondolva elimádkozni. Szívesen elharapnánk az első felénél: *„bocsásd meg a mi vétkeinket...”* Mert ami utána jön, azt nagyon nehéz megérteni és nagyon nehéz elfogadni: *„...miképpen mi is megbocsátunk...”* Amikor az egyik lelkész kollégámnak meséltem, hogy lesz ez az igehirdetés-sorozat, és hogy melyik az a rész, ami ne-

kem jutott, sajnálkozva így szólt: „Nahát, Zolikám, ezt jól kifogtad. Nem volt már másik kérdés?” – Mert talán ez a legnehezebb kérése ennek az úri imádságnak. Az eleje szép és világos: „bocsásd meg a mi vétkeinket”, de a folytatást nem értjük, nem akarjuk érteni, nem akarjuk elfogadni: ahogy én megbocsátok, úgy bocsásson meg nekem az Isten?

És aztán jön a kisördög, elkezdünk kombinálni: valóban erre gondolt Jézus? Nem lehet itt valami félreértés? Nem lehet, hogy rosszul hallották ott a hegyen Jézust az apostolok? Ha nem, akkor nem lehet, hogy rossz a magyar fordítás? Hiszen kis országunk kis református egyházának kevés bibliatudósa van, és lehet, hogy éppen ennek a szakasznak a fordításával nem tudtak megbirkózni? Lehet, hogy nem is ezt mondja az eredeti, görögül írt szöveg? Lehet, hogy azt a kötőszót, hogy *hósz*, másként kellene fordítani? „Bocsáss meg, hogy mi is megbocsáthassunk”? Ez már úgy tetszene. „Bocsáss meg, hiszen mi is próbálkozunk”? Még ez is elmenne. Vagy talán: „Bocsáss meg, és akkor esetleg én is megbocsátok”? Ez nagyon a szívünkbe jönné, de éppen ezért gyanús, hogy Jézus mégsem erre gondolhatott.

Ám az első dolog, amit ennél a kérésnél tudomásul kell vennünk, az az, hogy Jézus tényleg erre gondolt. Szomorúan jelentem, kedves Testvérek, hogy Jézus igenis ezt akarta mondani, így, ahogy ide bele van írva a Bibliánkban a Miatyánkba. Ez van. Talán már Jézus is látta ott, a tanítványai szemén a Hegyi beszéd alatt, hogy ez nem tetszik nekik, mert amikor befejezi az imádságot, Máté evangéliuma szerint azonnal viszatér, egyedül erre a kérésre: „*Mert ha az embereknek*

megbocsátjátok vétkeiket, nektek is megbocsát mennyei Atyátok. Ha pedig nem bocsátotok meg az embereknek, Atyátok sem bocsátja meg a ti vétkeiteket.” (Mt 6,14–15) Látja Jézus a szemünkön, hogy nem tetszik nekünk ez a kérés. Hát világosan megmagyarázza nekünk: nincs félreértés, ezt akarom. Mert ez az Isten szava.

De nézzünk csak körül Máté evangéliumának szomszédos fejezeteiben! Ha ezt megtesszük, azonnal belátjuk, hogy tényleg ezt akarta Jézus nekünk megtanítani. Hiszen valójában erről szól az egész Hegyi beszéd! A bibliatudósok szerint az úri ima az egész Hegyi beszéd szíve, a középpontja, vagy másként fogalmazva: az egész Hegyi beszéd tulajdonképpen nem más, mint a Miatyánk magyarázata. Márpedig a Hegyi beszédben Jézus félreérthetetlenül és világosan mondja: *„Hallottátok, hogy megmondatott a régi-eknek: Ne ölj! [...] Én pedig azt mondom nektek, hogy aki haragszik testvérére, megérdemli az ítéletet. Amikor tehát áldozati ajándékodat az oltárhoz viszed, és ott eszedbe jut, hogy testvérednek valami panasa van ellened, hagyd ott ajándékodat az oltár előtt, menj el, békülj ki előbb testvéreddel, és akkor térj vissza, és vidd fel ajándékodat! Békülj meg ellenfeleddel idejében, amíg együtt vagy vele az úton, hogy át ne adjon ellenfeled a bírónak, a bíró pedig a szolgának, és börtönbe ne kerülj! Bizony mondom neked, ki nem jössz onnan, amíg meg nem adod az utolsó fillérig.” (Mt 5,21.23–26)* A 7. fejezetben, nem sokkal az úri ima után pedig ezt mondja Jézus: *„Ne ítéletek, hogy ne ítéltessetek! Mert amilyen ítélettel ítélték, olyannal fogtok megítéltetni; és amilyen mértékkel mérték, nektek is olyannal mérnek majd.”*

(Mt 7,1–2) Pár verssel később, a 7. fejezet 12. versében, amit mi úgy ismerünk, hogy aranymondás, ezt mondja Jézus: *„Amit csak szeretnétek, hogy az emberek tegyenek veletek, mindenben ugyanúgy tegyetek ti is velük, mert ezt tanítja a törvény és a próféták.”* (Mt 7,12) Nincs félreértés, nincs fordítási hiba, nem lehet mellébeszélés, nincs kimagyarázás, nincs kifogás – úgy bocsátja meg az Atya a mi vétkeinket, ahogy mi megbocsátunk, vagy nem bocsátunk meg egymásnak.

Szerencsére Jézus nemcsak ott a hegyen látta a tanítványok szemén, hogy nem tetszik nekik ez a kérés, hanem máskor is. Ezért amikor Péter rákérdez, hogy hányszor is kell egymásnak megbocsátani, egy hosszú példázatban erre ismételten kitér. Ez a gonosz szolga példázata, amit felolvastam előttetek, Máté evangéliumának 18. fejezetéből. Ez az egész példázat mintha egyenesen a Miatyánknak ezt a kérését akarná megmagyarázni! Érdemes tehát innen kiindulni.

Az úri ima Jézus tanítványainak az imája. Azokat tanítja így imádkozni, akik már megtértek, akik újjászülettek, kegyelmet nyertek és azt elfogadták, akik ismerik és értik már az Atya akaratát. Az úri ima azok imádsága, akiknek Jézus áldozatáért Isten egyszer már mindent megbocsátott. Szolgák, akiknek elengedte már ura a tízezer talentumos tartozást. A Lélek bennünket már újjászült, miénk az ígéret, az örök élet reménysége, miénk a szabadság a jóra, mert Krisztus feltámadása révén reménységünk túlmutat a halálon. Mi nem úgy élünk és nem aszerint ítélünk, mintha a halállal mindennek vége lenne. Sem létezésünk, sem Isten szeretete, sem igazsága, sem hatalma, sem jósága, sem hűsége

nem ér véget a halállal, ezért vagyunk szabadok. Ezért vagyunk szabadok nagylelkűnek lenni, ezért lehetünk szabadok megbocsátani, ezért lehetünk szabadok szeretni, várni, reménykedni, ezért vagyunk szabadok vállalni a viszonzatlan szeretet kockázatát. Ezért vagyunk szabadok a meg nem térülő áldozatra is. Ezért vagyunk szabadok arcunkat másodjára is odatartani, ahol már egyszer megütöttek bennünket, és igen, ezért kell, hogy szabadok legyünk, ha kell, hetvenszer hétszer is – megbocsátani. Az úri imádság a megtért és megajándékozott fiak és leányok imája, a szolgáké, akiknek egyszer már minden bűnét elengedte az Úr. Így talán már értjük, amit Jézus tőlünk kér, és aminek a kérésére bennünket tanítgat. Így értjük, hogy mennyire nevetségesen kevés, mennyire semmi az, amit tőlünk kér az Isten.

Tudjátok, Testvéreim, hogy mennyi a példázatban szereplő tízezer talentum? Négyszázharmincötezer kilogramm arany. Négyszázharmincöt tonna. El tudjuk képzelni, hogy az hány vagon lehet? 1990-ben Magyarország aranykészlete – egy tízmilliós országe – csak hatvanöt tonna volt. Ez a szolga a '90-es aranykészletünk hétszeresével tartozott az urának. És mit gondoltok, mennyivel tartozott szolgatársa ennek a gonosz szolgának? Mennyi lehet az a száz dénár? Hát megmondom ezt is. A száz dénár negyven dekagramm ezüstöt jelent. Nincs egy fél kiló, és nem arany, hanem csak ezüst. Ezt kell megértenünk, ha az úri imának ezt a nehéznek tűnő kérését olvassuk vagy mondjuk: milliószor annyit engedett el nekünk az Isten, mint amit viszonzásul tőlünk elvár. Nem kívásároljuk hát magunkat a bűnből, nem megdolgozunk a megváltásért, de

hálából a mindenért, amit kaptunk, egy keveset, egy semmit, egy fillért, egy morzsát embertársainknak vissza kell fizetnünk. Nem az Istennek – köszöni, Ő jól van nélkülünk –; nem az Istennek, hanem a másik embernek, hogy ő is visszafizethesse nekünk.

Persze hiába tértünk meg, hiába igyekszünk jó kereszténynek lenni, nekünk a száz dénár is nagy pénz, és a kis sérelmek is nagyon tudnak fájni. Nem szeretünk megbocsátani. Valahogy ilyenek vagyunk. Fájnak a sérelmek, de furcsa módon szeretjük is, ha fájnak. Újra és újra felnyitjuk a sebeket, szeretjük vakargatni, dédelgetni őket. Jól mutatják ezt ezek a mondataink: „Ezt sosem bocsátom meg!”, vagy: „Erre nincs bocsánat!” Vagy ha jobb kereszténynek akarunk látszani, ezt mondjuk az előbbieik helyett: „Megbocsátok, de nem felejtetek.” Családok hullanak szét azért, mert nem tudunk megbocsátani. Munkahelyi légkör romlik meg, munkakapcsolatok mennek tönkre, mert nem lépünk túl régi sérelmeinken. Gyülekezeti tagok nem szólnak egymáshoz, vagy gyűlölködnek nyíltan új vagy évtizedes sérelmeken, amiket talán nem is ők követtek el egymás ellen, hanem a családjukban örökölték. Hogy ragyogjon így fel közöttünk Isten nevének szentsége, ha egymásra haragszunk? Miért hinné el a világ nekünk, hogy érdemes Isten országán munkálkodni, ha egy morzsát sem tudunk felmutatni belőle? Ha komolyan gondoltuk, hogy legyen meg az Ő akarata, akkor bizony nekünk meg kell egymásnak bocsátani! Nem könnyű ez. Sőt, nagyon is nehéz. De ha megértettük és elfogadtuk Jézus példázatából, hogy mennyivel többet adott nekünk az Isten, akkor talán lesz erre erőnk.

Ha ezt megértettük, és el is fogadtuk, mi lehet a segítségünkre, hogy megélni is sikerüljön?

Azt mondják, van egy dolog, ami igazán fontos a bűnbocsánathoz: ez pedig az önismeret. Az tud megbocsátani a másiknak, aki őszintén látja saját magát, aki képes önvizsgálatot tartani. Aki fel tudja tenni magának a kérdést időnként: Tényleg különb vagyok a másiktól? Én tényleg jobb vagyok, mint ő? Én még soha nem tettem meg azt mással, amit ő most olyan csúnyán ellenem elkövetett? Nekem mi esett jól, vagy mi esett volna jól, amikor én megbántottam másokat? Aztán tegyem azt, ami nekem akkor jól esett vagy jól esett volna.

A másik dolog, ami segíthet nekünk megbocsátani, az az empátia: azaz hogy megértem a másikat, hogy bele tudok helyezkedni az ő helyzetébe. El tudom képzelni, hogy oka volt annak, hogy ezt tegye. Oka lehet annak, hogy azt mondta, oka lehet annak, hogy ilyen né vált az évtizedek alatt. Vajon én az ő helyében nem ilyen lennék? Ha nekem mindazt át kellett volna élni, nem én is ilyen né váltam volna? Vagy lehet, hogy a másik csak félreértett valamit, vagy lehet, hogy csak félrevezették, vagy lehet, hogy csak fáradt volt, vagy lehet, hogy egyszerűen ő is csak küzd az élettel és a maga módján ő is csak boldogulni akar, ahogy én.

A következő dolog, ami a segítségünkre lehet, hogy megtanuljuk a másokban a jót keresni. Persze, mindenki van valami, amiért lehet nem szeretni, ez nem kérdés. Emberek vagyunk, és ha ügyesek vagyunk és kitartóak, mindenki találna, mint ahogy nyilván bennünk is, nem is olyan nagy keresgélés árán, könnyen lehet találni valami ilyesmit. Mindenki előbb-

-utóbb elkövet valamit, amiért meg lehet rá haragudni. De biztos, hogy nincs a másikban valami jó is? Ha észrevettük a hibáit, ha feltárulkoztak előttünk a bűnei, azért még lehet szeretni, nem? Biztos, hogy nincs benne valami, amiért megérdemli ő is, hogy tiszteljék, becsüljék, embertársnak elfogadják? Nincs benne valami jó, még abban is, urambocsá', aki ellenem vétkezett, amiért érdemes lenne mégiscsak megbocsátani?

Az utolsó pedig, amit a bűnbocsánat segítségével szeretnék kiemelni, az az, hogy minden ellenünk elkövetett bűn a bizonyágtétel boldog órája lehet. Minden ellenünk elkövetett sérelem alkalom arra, hogy feltegyük magunknak a kérdést: tényleg keresztyén vagyok? Mert akkor tudom, hogy most mit kell tenni. És ha megteszem, ezzel prédikálok, ezzel hirdetem az ígét neki, akinek megbocsátok, és mindenki másnak, aki majd erről tudomást szerez. Én lelkész-tanár vagyok, nekem könnyű, mert időnként szószékre állhatok. De Te, kedves Testvérem, szintén prédikálhatsz, hiszen a megbocsátás ígését szólhatod! Én bagadozhatok, belesülhetek az imádságba, megbotozhat a nyelvem, de ha Te megbocsátasz, az mindennél világosabban, és mindennél szebben prédikál. Akkor falak omlanak le, akkor ajtók nyílnak meg, és odafent az égben mosolyra derülnek az angyalok.

S végül egy utolsó dologra szeretném még a mai estén felhívni a figyelmet ezzel a kéréssel kapcsolatban. Az úri ima első három kérésében Istent szólítottuk meg: „a te neved”, „a te országod”, „a te akaratod”. De itt, az utolsó három kérdésben mi szólalunk meg, együtt. A *mi* kenyérünkről van szó, a *mi* közös sorsunkról, *bennünket*

szabadítson meg a bűntől, így együtt, közösségben, és *minket* óvjon meg a gonosztól. Azzal kezdtem az igehirdetést, hogy ez a tanítványok, a hálás, megtért keresztények imája, és ez így is van. De ez egyben a gyülekezet, egy közösség imája is. Nem egyénileg mondjuk ezt az imádságot: „bocsásd meg az *én* vétkeimet, add meg *nekem* a kenyeremet, ne vígy *engem* a kísértésbe”, hanem mindig együtt. Mi, akik mind kegyelmet nyertünk, és akik mind bocsánatra várunk és bocsánattal tartozunk, Te és én, akik itt ülünk, egymás mellett, és együtt kérjük Istent, hogy bocsásson meg nekünk. Én amit elled elkövettem, Te amit a szomszédod ellen elkövettél. Együtt imádkozunk. Hát nem lenne csodálatos, ha ezt igazán megértenénk és megélnénk, hétről hétre? Nem lenne csodálatos, hogy akik haragszanak egymásra, eljönnének együtt a templomba, és egymás mellé ülve, talán nem is szólva egymáshoz, csak együtt elmondának ezt az imádságot? Az egymás ellen vétkezők őszinte bűnbánattal, és utána baráti öleléssel? *„Bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek!”* Adja meg a mi mennyei Atyánk, hogy ezt így megtehessük!

Ámen.

Imádkozzunk!

Mennyei édes Atyánk, irgalmas Istenünk! Oly nehéz, amit kérsz tőlünk, oly nehéz néha megbocsátani. Hordozzuk magunkban régi sérelmeinket, jogos vagy csak képzelt fájdalmainkat. Félünk újra a másik elé állni, mert egyik arcunkon már kaptunk egy pofont. Félünk,

vagy éppen bosszúra szomjazunk, vagy egyszerűen csak belefáradtunk mindig adni, és oly keveset kapni a másiktól. Köszönjük, Atyánk, hogy emlékeztettél, Te mennyi mindent megtettél értünk! Köszönjük a megváltás jó hírét, a megszentelt életet, szerető családjunkat, a hívő gyülekezetet. Köszönjük igédet, a pártfogó Szentlelket, a Te szeretetedet. Köszönjük irgalmadat, türelmedet, kegyelmedet.

Arra kérünk, Istenünk, hogy add nekünk a Te Szentlelket, hogy elménkbe, szívünkbe költözve megfogadjon az ige, mint a jó földbe hullott mag. Add, hogy a Te igéd hirdetése gyümölcsöt teremjen bennünk, a megbocsátás és a békesség áldott gyümölcseit.

Mennyei édes Atyánk, adj erőt egymásnak megbocsátani! Adj erőt egymásnak megbocsátani, még ha bűneink következményét nem is lehet mindig semmissé tenni. Adj türelmet és kitartást, Atyánk, a másik haragját elhordozni. Adj erőt, hogy legyen erőnk és türelmünk a mások megbocsátását kívánni, és addig is szeretettel élébe menni.

Add, Atyánk, hogy a világ megértse Fiad tanítását. Add, hogy a bosszú és a terror helyét a megbékélés és a megbocsátás válthassa fel végre a népek és az államok között.

Légy velünk, Istenünk, ezen a mai estén! Vezess haza minket, adj pihenést, nyugodalmas éjszakát, testi felüdülést. Add, hogy holnap megújult erővel ébredjünk, mint akik 435 tonna aranyat találtunk, és add, hogy bő kézzel osztogassuk a 40 gramm ezüstöt. Ámen.

Dr. Kustár Zoltán
lelkész, tanszékvezető egyetemi tanár

„És ne vígy minket kísértésbe,
de szabadíts meg a gonosztól!”
(Mt 6,13)

Lekció:

„Én nekik adtam ígéretet, és a világ gyűlölte őket, mert nem a világból valók, mint ahogy én sem vagyok a világból való. Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól. Nem a világból valók, mint ahogy én sem vagyok a világból való. Szenteld meg őket az igazsággal: a te igéd igazság. Ahogyan engem elküldtél a világba, én is elküldtem őket a világba: én őértük odaszentelem magamat, hogy ők is megszentelődjenek az igazsággal.” (Jn 17,14–19)

Drága Testvérek!

„A következő lehetőségnél forduljon jobbra! Forduljon jobbra!” És mi következik ezután? Hát az „újratervezés”. Nem? Mert elfelejtkezünk általában arra fordulni, amerre a GPS mondja – biztosan tetszettek már látni azt a kis fénylő valamit az autó szélvédőjén, a GPS-t, azt a nagyon csúnya nevű dolgot, ami meghatározza egy műhold alapján, hogy hol van az autónk, és segít abban, hogy eligazodjunk a váro-

si forgalomban. Mindenkinek ott van az autójában, van, aki hallgat rá, van, aki nem, van, aki él-hal érte, van, aki pedig soha életében nem használja. Egyáltalán miért van rá szükség? Megmondom őszintén, nagyapámnak valószínűleg nem volt rá szüksége. Mert amikor kilépett a biharnagybajomi portájának az ajtaján, elsétált a kapuig, kilépett az utcára, neki két dolgot kellett tudnia: balra Nagyrábé, jobbra Püspökladány, és ezzel vége. Azt gondolom, hogy manapság, amikor egyre többet utazunk, egyre többfelé megyünk, egyre gyorsabban és egyre hamarabb szeretnénk odaérni egyre bonyolultabb helyekre, az életünk kényelmetlen lenne GPS nélkül. Én tíz évet töltöttem el Debrecenben, de még mindig beírom, hogy hová kell menni, mert nem szeretném eltéveszteni. Mert már nincs időm eltéveszteni, mert rohan a világ. Hát szükségünk van rá. Szükségünk van arra, hogy valaki utat mutasson, hogy valaki elvigyen bennünket, hogy valaki vezessen bennünket. Oda, ahová tartunk mindannyian.

Azt gondolom, hogy nemcsak a földi életben, hanem a lelki életben is pontosan ugyanígy van ez. Mert nemcsak a földi életnek az útjai, az autópályái a veszélyesek és sokszor kuszák és zavaróak, hanem a saját életünk belső útjai is sokszor annyira összekuszálódnak, hogy szükségünk van a vezetésre. Szükségünk van arra, hogy valaki irányt mutasson nekünk. S az a valaki, aki irányt mutat, a keresztyén ember életében nem egy elektronikai eszköz, hanem az Úristen. Az, aki megpróbálja őt vezetni, a kezét fogni, vinni, hogy odaérjen, ahová oda kell érnie.

Az első dolog, ami nekem eszembe jutott erről az utolsó kérésről a Miatyánkban, az a GPS, az útmutató. És rögtön a másik dolog, hogy talán frissíteni kellene az Úristennek a szoftverén, lehet, hogy valami baj van vele, mert ezt olvassuk a Miatyánkban: „*ne vigy minket a kísértésbe...*”. Hát már ezért is szólni kell az Istennek? Mert az, hogy adja meg a mindennapi kenyerünket, még valahol érthető. De hát az, hogy ne vigyen bennünket a kísértésbe...? Hát még erre is fel kell hívni a figyelmét? Hát az Istennek valahol nem az lenne a célja, az akarata, a szándéka, hogy mi elkerüljük ezeket a kísértéseket? Hát ez sem evidens?

Drága Testvérek, én nem azért vagyok itt, hogy az Úristennek a szándékát megmagyarázzam. De azt gondolom, hogy nagyon könnyen rájöhetünk arra, hogy ez valójában nem is annyira szörnyű, nem is annyira felháborító, nem is annyira megbotránkoztató. A GPS-es példánál maradva, minden GPS-nek van egy menüje, s a menüben be lehet állítani, hogy az ember milyen prioritások szerint szeretné az útját megtervezni. Be lehet pipálni, hogy lehet-e fizetős az országút vagy csak ingyenes, gyors vagy lassú, üzemanyag-takarékos vagy nem üzemanyag-takarékos, városon kívül vagy városon belül vezessen, motorral, személyautóval, kisbusszal, busszal, kamionnal – mindent be lehet állítani. Olyan jó lenne, Testvérek, ha be lehetne állítani a mi életünkben is egy olyan opciót, hogy az Isten úgy vezessen bennünket végig ezen az életen, hogy se fájdalmat, se szomorúságot, se veszteséget, se ellenségeskedést, se háborút, se békétlenséget, se halált, se könnyeket ne kelljen lát-

nunk. Olyan jó lenne, ha lenne egy ilyen opció az életünkben, hogy odakattintanánk, kiválasztjuk, és akkor így megyünk rajta végig. Mindenki örülne ennek. De, drága Testvérek, tudjuk nagyon jól, hogy a bűneset óta az életünk nem ilyen. S ez nem azért van, mert az Isten akadályokat gördít elénk. Azok az akadályok ott vannak mindenkinek az életében a bűneset óta, és az Isten megpróbál bennünket átvezetni azon az úton, ami tele van akadállyal. És itt a nagy különbség. Az akadályokat nem az Isten teszi oda, nem ő dörzsöli a tenyerét, hogy na, hová tegyük a következő kísértést drága hívem életébe... Hanem az Úristen ott van és megpróbál bennünket a kísértések mellett, amennyire lehet, elvinni. Vagy legalábbis, ha már mindenképpen elkerülhetetlen, akkor erőnkön felül ne... A próbákkal csak annyira kelljen szembesülni, amennyire az Úristen tudja, hogy a saját erőnkéből telik.

Drága Testvérek! Az isteni vezetésre nagyon sokféle reakció van, mint ahogy a GPS-es vezetésre is van háromféle reakció, háromféle embertípusnak megfelelően. Az első embertípus: akinek erre nincs szüksége, aki azt mondja, hogy ő tudja, neki ne mondja meg senki, hogy merre menjen. Ő tudja. Legfőképpen ne egy gép... vagy ne egy Isten. Ő tudja, merre kell menni. Amerikában éltem meg talán életem egyik legszörnyűbb vezetési élményét. Amerika nagy ország, nekünk nem volt autónk, a lelkész lakása 25-30 km-re volt, tömegközlekedés semmi, és egy kedves gyülekezeti tag felajánlotta, hogy elvisz bennünket a gépkocsijával a lelkészhez. Megérkezett az egyetemre, beszálltunk az autóba, és mondta, hogy mondjunk el egy imát. Hát,

mondtam, hogy végül is..., én lelkes vagyok, ő presbiter, hát elmondhatjuk. Elmondtunk egy imát, és ő hozzátette, hogy ő minden indulás előtt elmondja ezt az imát. Lehet, hogy ez a saját gyarlóságom, hogy én nem szoktam, de aztán megértettem, hogy az ő életében erre nagyon nagy szükség van. Elindultunk az egyetem parkolójából, és mondta, hogy tiszteletes úr, a kesztyűtartóból vegye már ki a térképet. Gondoltam, régi vágású úriemberről van szó, a modern technika korában térképpel közlekedik. Azért az Amerika-térképek vaskosabbak, mint a magyarországiak, el lehet képzelni. De nem térkép volt, amit elővett, hanem egy csatos mappa, benne egy 22 oldalas dokumentum, mert ő nem használt sem GPS-t, sem térképet, hanem az internetről kinyomtatta szövegesen, hogy merre kell menni. Ez így nézett ki, ahogy mondtam: 300 méter után fordulj jobbra az X. Y. utcán, majd hajts másfél km-t. Na most, egy dolgot nem lehet csinálni vezetés közben: olvasni. De ő megpróbálta. Az egyik kezével lapozta a mappát, a másik kezével vezetett. Én azon a 30 km-en háromszor álltam közel a halálhoz. De neki nem volt szüksége a GPS-re, még térképre sem, mert ő jobban tudta. Drága Testvérek, egy kicsit mi is ilyenek vagyunk! Valljuk meg őszintén, hogy mi is úgy érezzük, az Isten vezetésére nincs semmi szükségünk. A kísértéseket mi is el tudjuk kerülni, hát vagyunk annyira felnőtt emberek, hogy ne menjünk beléjük. Aztán persze, hogy nem így van... Lépten-nyomon beléjük botlunk. Még talán az is igaz, hogy minél jobban kerüljük őket a saját erőnkől, annál inkább.

Aztán van a másik típusú ember, aki rossz GPS-t használ. Ez egyszer velem is megesett. A telefonom felmondta a szolgálatot. Mondtam a feleségemnek, nem baj, megyünk Pestre, elővesszük a régi GPS-t, amit akkor már öt éve nem kapcsoltam be. Bekapcsoltam, működött, elindultunk. Hát a 250 km-nek a GPS szerint legalább a felét mi a mezőn tettük meg, és nem létező utakon kanyarogtunk Budapesten. Én nagyon hittem benne, hogy működik, belevetettem minden bizodal-mamat, még akkor is, amikor a mezőn mentem 130-cal, de akkor is bíztam benne, hogy majdcsak odaérünk. S ilyen az az ember, aki azt hiszi, hogy a kísértéseket majd ő elkerüli, csak Isten nélkül, valami mással. A nagy szeretettel, a békességgel, a segítőkészséggel, a szülői példamutatással, és lehetne sorolni azokat a dolgokat, amikről azt érezzük, hogy ezekkel el tudjuk kerülni az életünk buktatóit. S ez valahol még mindig jobb, mint amikor az ember ezek nélkül indul útnak, de a megérkezés ennél sem garantált.

Aztán a harmadik embertípus az, aki már feléri ésszel, hogy erre szüksége van, feléri ésszel azt is, hogy menjen utána, de csak egy pontig. Vannak, akik mindig felülbírálják a tanácsot, nem? Apósom mondta – ő kamionos –, hogy a kamionosoknak nagy szükségük van arra, hogy jó GPS-ük legyen. Mert ugye egy személyautóval az ember bárhová behajthat, de egy 42 tonnás kamionnal nem úgy van, hogy bármilyen szűk utcába, bármilyen útkereszteződésbe be tudunk hajtani. S mondta, hogy sokszor a GPS-szel minden rendben van, de abból adódik a probléma, hogy nem hallgatnak rá. Amikor azt mondják, hogy én ezt jobban tudom, és

akkor mennek a saját fejük után. Ilyenkor van az, hogy beszorulnak, helikopter menti ki őket, műkincsek rongálódnak meg, legutóbb – mesélte – Londonban egy kamion felszántott egy pár száz éves angol utcát. A kerítésekeltakarították... Mert olyan sokszor felülbíráljuk az életünkben azt, ami jó.

Drága Testvérek! Azt gondolom, hogy olyan sokszor nem az Isten vezet bennünket a kísértésbe, hanem mi vagyunk azok, akik belesétálunk, annak ellenére, hogy az Úristen megpróbál minket ettől eltéríteni. Megpróbál vezetni bennünket, utat mutatni nekünk. Annyira szép mégis a Miatyánk, és annyira szép Istennek a gondolata, a gondviselése, hogy így folytatódik ez a kérés: „és ne vígy minket a kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól”. Joó Sándornak egy igehirdetését olvastam, és ő annyira szépen magyarázta ezt a „szabadíts meg a gonosztól” kérést. Azt mondja, ez olyan, mint egy S.O.S. Mert nem tudunk mindent elkerülni, mert emberek vagyunk, mert nem hagyatkozunk Istenre, és éppen ezért nagyon sokszor belesétálunk a kísértésbe, sokszor az erőnkön felül való kísértésbe, és annyira szép, hogy az Úristen nem hagy meg bennünket abban. Nem azt mondja, hogy jó, így jártál, akkor a te dolgod, innentől kezdve azt csinálsz, amit akarsz. Amikor az ember a saját kezébe veszi az életét és butaságot csinál, és erre rádöbben, még onnan is van visszaút; amikor már a gonosznak a karmában van, az Úristen még onnan is ki tudja ragadni, arra is képes. Arra is képes, hogy visszafordítsa azt az embert, aki szántszándékkal elszakadt tőle.

Drága Testvérek! Arra biztatlak benneteket, hogy béküljete meg azzal, hogy ebben az életben ott vannak a kísértések, jelen vannak, szegélyezik az utunkat. És Isten nem fog olyan utat tervezni, hogy ezek felett csak úgy átrepülünk. A felolvasott főpapi imában Jézus nem azért könyörög, hogy repüljünk át a kísértések felett. Mert mi erre a világra vagyunk hivatottak, itt kell helytállnunk, itt kell példát mutatnunk, itt kell megélnünk a hitünket, itt kell szembenéznünk a kísértésekkel, nem önmagunkért, hanem a világért, amibe „bele kell éljük” a szabadító Isten akaratát. Tekintsünk így az életutunkra, tekintsünk így a kísértéseinkre! Arra kérem a Testvéreket, hogy azzal a biztonsággal induljanak el, hogy akármi történik, nem az Isten gonoszságából, hanem a mi önfejlésünkől akárhová jussunk, akármennyire mélyre süllyedjünk, akármelyik kísértésbe vagy csapdába sétáljunk bele, az Úristennek van hatalma arra, hogy megszabadítson bennünket a gonosztól. S ha valaki így él, így indul el, így adja át az irányítást az életében Istennek, akkor az biztonsággal kel útra. Azzal a nyugalommal, hogy meg is érkezik oda, ahová szeretne. Mégpedig az Úristen jobbjára a mennyek országában.

Ámen.

Mt 6,13

Imádkozzunk!

Felséges Urunk! Olyan jó, hogy Te ott vagy az életünkben, ott vagy a szemünk előtt, láthatunk Téged, amerre járunk, és Te irányt mutatsz nekünk. Köszönjük, Urunk, hogy Te nem szűnsz meg ezt tenni. Még akkor sem, ha nem figyelünk Rád, fel sem tűnik a szavad, fel sem

„És ne vígy minket kísértésbe...”

tűnik az iránymutatásod hosszú éveken keresztül, Te ott vagy, fáradhatatlanul a szemünk előtt.

Kérünk Téged, Istenünk, hogy tölts el bennünket Szentlélekkel, hogy észre tudjunk venni Téged az életünkben, és ugyanígy tölts el bennünket a Te igéddel, hogy tudjuk követni a Te útmutatásodat.

Köszönjük, Urunk, hogy Te mindig arra vezetsz bennünket, amerre szükséges, hogy menjünk. Te tudod, Te látod és Te érted. De add meg nekünk annak a hitét, hogy tudjuk: akármilyen történik, ha Veled járunk, jó felé tartunk, Veled a legjobb felé tartunk, Urunk!

Így kérünk Téged, Istenünk, hogy amikor eltévedünk, amikor a gonosszal szembesülünk, amikor annak a karmába kerülünk, amikor annak az ereje nyomaszt bennünket, akkor ne adjuk fel a reményt, hogy Te jössz és megszabadítasz. Kérünk Téged, Istenünk, hogy így tudjunk tekinteni életünk próbáira, így tudjunk tekinteni a terheinkre.

Így áldj meg bennünket, Istenünk! Kérünk Téged, hallgass meg minket! Ámen.

Czeglédy Péter Pál
lelkész, doktorandusz hallgató

„Mert tied az ország, a hatalom és a
dicsőség mindörökké. Ámen.”
(Mt 6,13)

Lekció:

„Ezt az ígét mondta az Úr Jeremiásnak a szárazságról: Gyászba borult Júda, kapuiból ájultoznak, gyásznak országszerte, Jeruzsálemben jajkiáltás hangzik. Az előkelők vízért küldik szolgálóikat; azok a ciszternákhoz mennek, de vizet nem találnak. Üres edényekkel térnek vissza, szégyenkeznek, pirulnak, fejüket eltakarják. Rettegnek a termőföld miatt, mert nem volt eső az országban. Szégyent vallanak a szántóvetők, fejüket eltakarják. Még a szarvas is, ha megellett a mezőn, otthagyja borját, mert nincsen fű. A vadszamarak ott állnak a hegytetőkön, levegő után kapkodnak, mint a sakálok, tekintetük elhomályosul, mert nincsen fű. Ha bűneink ellenünk szólnak is, tégy jót velünk, Uram, a te nevedért! Mert számtalanszor elpártoltunk, vétkeztünk ellened! Ó, Izráel reménysége, szabadítója a nyomorúság idején! Miért lennél olyan, mint az ország jövővénye, vagy mint a vándor, ki csak éjjelre tér be? Miért lennél olyan, mint a riadt férfi, vagy mint a vitéz, aki nem tud segíteni? Hiszen te közöttünk vagy, Uram, rólad neveztek el minket: ne hagyd el bennünket!

Ezt mondja az Úr erről a népről: Úgy szeretnek ide-oda futkosni, nem sajnálják a lábukat, ezért nem kedveli őket az Úr. Most emlékezetbe idézi bűnüket, és számon kéri vétkeiket. Ezt mondta nekem az Úr: Ne imádkozz ennek a népnek a javáért! Ha böjtölnek, nem hallgatók esdeklésükre. Ha égőáldozatot vagy ételáldozatot mutatnak be, azok sem lesznek kedvesek előttem. Sőt fegyverrel, éhínséggel és dögvésszel irtom ki őket. Én így szoltam: Ó, Uram, Uram! Hiszen a próféták ezt mondogatják nekik: Fegyvert nem láttok, éhínség nem tör rátok, sőt igazi békességet adok nektek ezen a helyen. De az Úr ezt felelte nekem: Hazugságot prófétálnak a próféták az én nevemben. Nem küldtem őket, nem adtam parancsot nekik, nem is szoltam hozzájuk. Hazug látomást, hiábavaló jóslatot és maguk koholta csalárd-ságot prófétálnak nekik. Azért így szól az Úr ezekről a prófétákról: Az én nevemben prófétálnak, pedig én nem küldtem őket! Mégis ezt mondogatják: Nem lesz ebben az országban fegyver és éhínség! – De majd ezeknek a prófétáknak fegyver és éhínség miatt lesz végük. Az a nép pedig, amelynek prófétálnak, ott hever majd Jeruzsálem utcáin az éhínség és a fegyver miatt, és nem lesz, aki eltemesse őket és feleségüket, fiaikat és leányaikat. Így zúdítom vissza rájuk saját gonoszságukat.

Mondd el nekik ezt az ígét: Szememből éjjel-nappal hullanak a könnyek, nem apadnak el. Mert súlyos sebet kapott népem szűz lánya, igen fájdalmas csapást. Ha kimegyek a mezőre, fegyverrel megöltek látok, ha bemegyek a városba, éhínségtől szenvedőket. A próféták és a papok pedig olyan ország felé kelnek útra, amelyet nem ismernek!" (Jer 14,1–18)

Szeretett Testvéreim!

Az elmúlt héten ez a gyülekezet egyre előrébb és előrébb juthatott az Úr imádságának megértésében kolégáim, testvéreim segítségével. Sorba vettük az egyes kérdéseket, és most elérkeztünk a legvégéhez, amit egészen biztosan jelez az is, hogy a felolvasott szakasz utolsó szava az „Ámen” volt. De e nélkül is tudnánk, hogy ez már a vége, *„mert tied az ország, a hatalom és a dicsőség”*. Ugyan mi következhetne még ez után?

Az Istennel járó ember már legkevesebb háromezer éve tudja azt, hogy ha meghódol Isten előtt és leborulva azt mondja: „Uram, mindez a tiéd!”, akkor nincs tovább. Akkor véget ér az imádság is, mert nincs miről beszélni tovább. Kálvin azt írja egy helyen, hogy ez a mondat az a része az Úr imádságának, ami voltaképpen ott van az elejétől kezdve a végéig, mert az Úr imádsága mindenestől arról szól, hogy Isten nagy, dicsőséges és felséges (Inst. III.20.35). Szeretteim, amikor eljut odáig az Istennel járó ember, hogy kimondja: Uram, tied az ország, tied a hatalom, sőt: a dicsőségen keresztül minden a tied!, akkor nemcsak az imádságát fejezte be, hanem az életének egy szakaszát is. Az az ember, aki ezt hittel ki tudja mondani, megsejtett valamit abból, hogy kicsoda ő, és kicsoda az Úr.

Az Úré az ország. Olyan egyszerűnek tűnik ez, mert mi magyarok is megszoktuk, hogy időnként följajnlják az országot – valakinek. Csak nem mindegy, hogy kinek. Mi magyarok megszoktuk azt is, hogy időnként megmondják nekünk, hogy ki a mi barátunk, aztán előfordulhat, hogy egy-két évtized múlva azt mond-

ják: nem úgy van az! Jeremiás próféta feledhetetlen módon hívta fel a figyelmet arra, hogy egyvalakinek a kezében van ez az ország, és a föld minden országa, és ez az egyvalaki az Úr. Végighallgatva a próféta kemény, kicsit kíméletlen szavait; a könyörgést és a választ, amelyben Isten kijelenti, hogy ne is imádkozzon a népért, azt gondolhatjuk, hogy Isten felfoghatatlanul kegyetlen ítéletre jutott el. Talán egészen odáig, hogy azt mondja: Nem akarok tudni rólatok soha többé! Itt a földön előfordul, hogy barátok ellenséggé lesznek, vagy ellenségek egyik napról a másikra szövetségesekké válnak, majd fel is bontják a szövetséget, és talán újra kibékülnek... Az Úrhoz is próbálhat így közelíteni valaki, de Isten ezt a kapcsolatot nem fogja fenntartani. A lényeg azonban talán nem is ez. Amikor Isten kijelenti, hogy a prófétának még a könyörgésére sem kíváncsi, ha ezt a népet viszi elé, a harag ellenére ez is elhangzik: *„hullajtom a könnyemet éjjel és nappal”*. Attól, hogy eljött az ítélet ideje, még Isten nem fordul el az övétől, még látja, ami történik. Látja, hogy ki mit tesz, és látja, hogy ki miben reménykedik.

Ha végignézünk Izráel történetén, ahogy az a Szentírásban előttünk áll, megértjük, miért kellett Jeremiásnak ezt a kellemetlen küldetést betöltenie. A pusztai vándorlástól kezdve több száz éven át játszotta Isten népe azt az Úrral, amit minden kor politikai hatalmasságai szoktak játszani saját korukban: melléd állunk – hátat fordítunk neked. Veled kötünk szövetséget – felrúgjuk a szövetséget. Segítségül hívunk – megtagadunk téged. Több száz éven át. Ezután mondta az Úr: Elég!

Ugyanakkor nagyon könnyű lenne azt mondani a Miatyánk zárásának fényében, hogy mivel az Úré az ország, az ország dolgaiért csak kevesek felelősek. Ne felejtsetek el, hogy ez a mi könyörgésünk, és nekünk kell megvallani, egyenként, a legkisebbeknek is, hogy hisszük: „tied az ország”. Ebben benne van a keresztyén ember mély meggyőződése, amivel képes túllátni a látható kereteken, és túl tud látni az éppen aktuális ál-próféták okoskodásán is. Jeremiás korában is voltak, akik félrevezették a népet, Isten mégsem csak őket, hanem a népet is számon kérte! Amikor mi, keresztyén emberek elfogadjuk Krisztus értünk hozott áldozatát, akkor ezzel a felelősséget is magunkra vesszük: soha többé nem mondhatjuk azt, hogy mások engesztelődjenek ki az Úr előtt, mások intézzék el, amit csak és kizárólag a mi megtérésünk oldhat meg a mi életünkben. Az, hogy az Úré az ország, nem azt jelenti, hogy mi számon kérhetjük a világi hatalmasokat: miért nem látszik az országon, hogy az Úré? Az imádság záromondata a mi felelősségünkre irányítja a figyelmet.

Testvéreim, az is elhangzik, hogy „tied a hatalom”. Az Úré a hatalom. Mit jelent ez? Amikor az Újszövetség a hatalomról beszél, akkor elsősorban nem valamiféle földi hatalmasságról, hanem az Isten erejéről szól, ami képes arra, hogy megtartsa minket az Úr mellett. Istennek van hatalma, Istennek van ereje, ami a hitünk alapja lehet. Isten hatalma lehetőséget ad nekünk, hogy Őrá hagyatkozhassunk, építkezhessünk. Isten hatalma mindenekelőtt azt szolgálja, hogy Ő meg tudja őrizni azokat, akik az övéi.

Szeretteim, Istené a dicsőség. Itt talál el bennünket igazán ez az ige, mert ez az a pont, amikor egy fájdalmas kérdőjel áll előttünk. A kérdés így hangzik: akár csak az elmúlt héten, akár csak az elmúlt hónapban kinek, minek adtuk meg a dicsőséget az Úr helyett? Kire, mire tekintettünk jólétünk, kényelmünk, boldogulásunk forrásaként? Kitől, mitől reméltük azt, hogy meg tud őrizni bennünket, hogy jó útra tud vezetni minket? Mert eredetileg a dicsőség megadása valami ilyesmit jelentett. Az Úr dicsőségének képe eredetileg éppúgy az emberi világból jön, mint az, hogy az Úré az ország, hogy Ő a legfőbb hatalom letéteményese. A dicsőség esetében ez annyit jelentett, hogy dicsőséges volt az az ember, aki vagyona vagy különleges képességei okán kiérdemelte a közösség megbecsülését, aki tiszteletet érdemlő volt. Az ember keresi ezeket a dicsőségforrásokat, és vágyik arra, hogy ő maga ilyen dicsőséges emberré legyen. Olyan dicsőséges emberré, akire felnéznek, akire figyelnek, aki ha belép valahová, akkor ott mindenki elhallgat, talán mindenki feláll a helyéről. Igen, az ember keresi mindezt magának, és nagyon nehezen látja be, hogy az imádságunk végén épp erről mondunk le. De kérdés, hogy lemondunk-e.

Isten nem jelenti ki magát mindig közvetlenül, hanem gyakran elrejtőzködik előlünk. Megtalálhatjuk, de keresni és kutatni kell Őt. Keresni és kutatni kell ehhez az Ő kijelentését, az Ő igéjét, és hívni kell, hogy utat találjon a mi életünkbe is. Az Ószövetségben azonban legalább kétszer arról is olvasunk, hogy Isten elrejtőzködése mellett is feltár magából valamit, ami elérhető és felkutatható. A pusztában használt kijelentés sátrá-

hoz, valamint a jeruzsálemi templomhoz kapcsolódóan van szó arról, hogy Isten, aki uralkodik az egeken, sőt az eget sem fogadhatják be Őt, dicsőségét odahe-lyezi ezekre a helyekre (ld. 2Móz 40,34; 1Kir 8,10–11; Ez 43,2–5). Azért, hogy az az ember, aki odajárul, vala-mit megsejthessen az Ő tökéletességéből. Valaki egy-szer azt mondta, hogy Isten dicsősége olyan, mint a tűz. Azért szép ez a kép, mert a semmi nem tud lángra kapni, nincs olyan, hogy a semmi ég. Lángra tud kapni egy gyufaszál, egy fahasáb, lángra tud kapni egy da-rab papír vagy bármi más, de a semmi nem tud égni. Ha az Isten dicsőségére úgy tekintünk, mint a lángra, akkor megértjük, hogy Isten lényege a láng mögött van; az Ő dicsősége valóságát jelzi. Isten megjelenik, ad számtalan jelet és csodát, amelyek mind az Ő di-csőségét hordozzák, mind Istenre mutatnak rá. Amikor Isten beavatkozik a történelem menetébe, akkor az Isten akaratát fogja hordozni – és ha Isten a mi éle-tünkbe avatkozik, akkor pontosan ugyanez történik. Ha átélünk egy csodálatos szabadulást, egy nem is remélt gyógyulást, egy szerencsés kimenetelű balese-tet, vagy ügyünk jóra fordulását (noha már nem is bíz-tunk benne, hogy jó vége lehet): akkor ismerjük fel a jelek, a mindennapi csodák mögött az élő Istent, aki mindezt végrehajtotta, aki mindezt nekünk megadta, és aki megtartott minket mind ez ideig.

Testvéreim, az úri imádságnak a végén, az ámen szócska előtt van még valami, amit csak úgy el szok-tunk rebegni: „mindörökké”. Mit jelent az, hogy az ország, a hatalom és a dicsőség *mindörökké* az Úré? Természetesen most nem kezdek egy hosszú fejte-

getésbe a görög nyelv időfogalom-használatáról, de annyit jó, ha tudunk, hogy ez nem azt jelenti, amit a magyar nyelvben. Ez nem azt jelenti, hogy amit mi látunk magunk körül, az örökké, azaz végtelenül így lesz; hanem azt, hogy így lesz addig, amíg a látható világ törvényei érvényesek. Az év második felében vagyunk, közeledünk advent felé, s majd ha oda jutunk és kezünkbe vesszük Lukács evangéliumát, akkor figyeljünk az első fejezetben arra az ígére, ami kijelenti, hogy az Úr Jézus születésével elkezdődik egy más időszámítás, mert örökké fog uralkodni, és uralkodásának nem lesz vége (Lk 1,33). Ha belelapozunk a Jelenések könyvébe, megtaláljuk azokat az ígéket, amelyek arról szólnak, amikor majd az Úr új eget és új földet terem, az idők végén (Jel 21). Amíg az idők be nem telnek, addig lesznek érvényesek ezek a törvényszerűségek. A mi Urunk örökké uralkodik, egészen addig, amíg az ítélet órája el nem jön; és mindannyian tudjuk, hogy eljön az a pillanat, amikor meglátjuk Őt, és ez a mi hitünk reménységének alapja. Imádságunk legvége ezt idézi emlékezetünkbe. Ne felejtsetek el, hogy Krisztus egészen biztosan visszajön, eljön az óra, amikor nekünk is számot kell adnunk.

Szeretett Testvéreim! Azzal kezdtem ezt az igehirdetést, hogy valahol mindannyian érezzük, hogy azon túl, hogy *„tied az ország, a hatalom és a dicsőség mindörökké”*, már nincs tovább. Persze megfogalmazódhat bennetek a kérdés, hogy mi ebben a jó hír, mi ebben az evangélium. Miért jó nekünk az, hogy az Úré mindez? Elsősorban azért, mert megszabadulhatunk nagyon sok hamis elvárásunktól, és ezeket magunk mögött hagyva

rengeteg csalódástól is. Ha tudjuk, hogy Isten kezében van minden a mi életünkben és a mi országunkban, akkor megtanuljuk helyén kezelni a dolgokat. Megtanuljuk ebből az ítéletre emlékeztető gondolkodásból azt, hogy a jegenyék nem nőnek az évig. Ne higgyük azt, hogy a mi látható, éppen aktuális problémáink szükségszerűen megmaradnak, és örökké megterhelnek. Nem. Ez ennek az igének a legfontosabb örömhíre. Megerthetjük belőle, hogy ha valóban Istennek adjuk át mindazt, amit cipelünk, ami nyomorít bennünket, ami alatt nyögünk, akkor végre fölegyenesedhetünk és fellélegezhetünk. Úgy, ahogy azt Jeremiás próféta kemény próféciájában olvastuk a szárazságról. Nem jöttek meg az őszi esők, és már december van, és még mindig nem esik, és még mindig üresek a kutak és nincs miből meríteni... És akkor meghirdetik a böjtöt – azután elmúlik a szárazság. Amikor az embernek eszébe jut, hogy mégiscsak Istennél kellett volna megmaradni, akkor jó, ha megőrzi ezt a felismerést magában. Mert Ő megmarad mellettünk. Ő elfoglalta az Őt megillető helyet az országlásban, a hatalomgyakorlásban, és a dicsőség egyedül Őt illeti meg. És ez nekünk, ha néha kellemetlennek is tűnik, de mégiscsak így jó. Ezért adjunk hálát neki, és magasztaljuk az Ő nevét. Az Atyának, a Fiúnak és a Szentlélek Istennek a nevében.

Ámen.

Imádkozzunk!

Mindenható Istenünk! Leborulunk Előtted, mert hallottuk igéd szavát. Leborulunk Előtted és dicsőséget adunk Neked, megüresítjük magunkat, és mindenünket, amink

van, áldozatul Eléd hozzuk. Istenünk, megvalljuk Előtted, hogy mennyire nehezünkre esik az életet színed előtt élni. Megvalljuk Neked, Urunk, hogy mi is elhisszük embereknek, hogy övék az ország, elhisszük másoknak, hogy hatalmuk van rajtunk, és hajlandóak vagyunk dicsőséget adni másoknak, sőt, szeretnénk, ha nekünk is dicsőségünk lenne. S most, Istenünk, azért könyörgünk Hozzád, hogy vedd el tőlünk mindezt az indulatot! Vedd el tőlünk, hogy láthassuk a Te nagyságodat, megérthessük a Te hatalmatodat és megérthessük, hogy csak és kizárólag Nálad van jó helyen a mi életünk.

Mindenható Istenünk, hálát adunk Neked az elmúlt hét minden áldásáért. Hálát adunk Neked azért, amit felismerhettünk és megérthettünk a Te igédből. Hálát adunk Neked azért, mert a mi életünkben is, az elmúlt héten is, számtalan jelét adtad a Te akaratodnak. Amikor Téged dicsőítve fordulunk Hozzád, akkor azért könyörgünk, hogy soha ne hagyd, hogy megkopjon szívünkben a hála érzete mindeztért. Könyörgünk, Istenünk, ne engeddd, hogy megfélelkezzünk Rólad. Add, hogy járassunk Veled, és járassunk szeretetben, igazi közösségben egymással is.

Mindenható Istenünk, hálát adunk Neked, amiért meghallgatod könyörgésünk szavát. Ámen.

Dr. Hodossy-Takács Előd
lelkész, tanszékvezető egyetemi docens